

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี

สารนิพนธ์
ของ
สมบัติ สัจจาลย์สวอย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

ของ

สมบัติ สัจจวาลย์สวอย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

สมบัติ สังกวาลัยสว. (2550). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 193 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One-Way-ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีใน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิง มีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านมากกว่าเพศชาย
3. ผู้ปกครองนักเรียนที่อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญา

ตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนมากกว่า
ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

5. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีระดับการมีส่วน
ร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มากกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ
ส่วนตัวและอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรรม ตามลำดับ

**PARENTS' PARTICIPATION IN SUPPORTING THE LEARNERS' DESIRED
CHARACTERISTICS OF CAREER AND TECHNOLOGY SUBJECT AREAS
THANYARAT SCHOOL PATHUM THANI PROVINCE**

An Abstract

By

Sombat Sangwansuay

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University**

May 2007

Sombat Sangwansuay (2007). **Parents' Participation in Supporting the Learners' Desired Characteristics of Career and Technology Subject Area Thanyarat School Pathum Thani Province**. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project advisor: Assist. Prof. Dr. Phairojana Klinkularb.

The purposes of this study were to 1. study parents' participation in supporting the learners' desired characteristics of Career and Technology Subject Area in 3 aspects, i.e. knowledge, work skills, and morals and ethics; compare the parents' participation in supporting the learners' desired characteristics, as a whole and individual aspects, by sex, age level, education level, and career. The sample consisted of 193 parents of students in Thanyarat School, Pathum Thani Province in the academic year 2006. The instrument used to gather data was a 5-point rating scale questionnaire with an alpha reliability of 0.95 Data analyses were conducted using percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way-ANOVA.

Results of this research study are as follows.

1. The parents' participation in supporting the learners' desired characteristics of career and technology subject area, as a whole and 3 aspects, i.e. knowledge, work skills, and morals and ethics, were at a high level.

2. Parents with different sex had significantly different participation in supporting the learners' desired characteristics of career and technology subject area, as a whole and 3 aspects, at .05 level; Female parents had higher mean scores in the participation as a whole and individual aspects than male parents.

3. Parents with different age level did not have different participation in supporting the learners' desired characteristics of career and technology subject area, as a whole and 3 aspects.

4. Parents with different education level had significantly different participation in supporting the learners' desired characteristics of career and technology subject area, as a whole, at .05 level. When compared individual aspects by parents sex, the mean scores of the morals and ethics aspects were significantly different at .05 level.

5. Parents with different career had significantly different participation in supporting the learners' desired characteristics of career and technology subject area, as a whole and 3 aspects, at .05 level. The parents being government officers or government enterprise personnel had significantly higher mean scores than those being merchants or working personal business and employees or agriculture career at .05 level.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จากความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้ความเมตตาเอาใจใส่ อีกทั้งยังให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะพิจารณาตรวจสอบแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ที่ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศ แสงศักดิ์ ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภาภิกข ซึ่ง เป็นประธานสอบสารนิพนธ์และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตาอนุเคราะห์ดูแลเอาใจ ใส่อย่างดียิ่งและขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ นายบัญชา จันทรรักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทองพูลอุทิศ นาย วิเชียร สอนรัตน์ ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงยี่โถ นางสาวมะลิ จุลวงษ์ ดร.เอกพรต สมุทธานนท์ ครูโรงเรียนธัญรัตน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข เครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ นายอนุสรณ์ มาสกรานต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนธัญรัตน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องต่างๆ ในการทำวิจัย และนางภูษา อละสัจย์ ที่เป็นผู้แปลบทคัดย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้ง พี่ เพื่อน น้อง ในโรงเรียนธัญรัตน์ที่ ให้ กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปริยัตยาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดปทุมธานีและเจ้าอาวาสวัด เขียนเขต(พระอารามหลวง) จังหวัดปทุมธานี ที่ส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการศึกษาทุก ๆ ด้าน และคุณ แม่ทองสุข สังวาลย์สวຍ รวมทั้งครอบครัว ที่ให้ความห่วงใย เป็นกำลังใจกับผู้วิจัยอย่างดียิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนำมาบูชาแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ กล่าววามและมีได้กล่าวนาม บิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ให้การอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้วิจัย

สมบัติ สังวาลย์สวຍ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนธัญรัตน์.....	10
ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	16
หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม.....	39
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	97
สมมติฐานในการวิจัย.....	97
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	97
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98

สารบัญ (ต่อ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
อภิปรายผล.....	99
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	103
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	103
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	114
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	115
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ.....	121
ประวัติผู้วิจัย.....	127

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง.....	83
2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน.....	84
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ในด้านความรู้ แยกเป็นรายข้อ.....	85
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยีในด้านทักษะการทำงาน แยกเป็นรายข้อ.....	86
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ในด้านคุณธรรมจริยธรรม แยกเป็นรายข้อ.....	88
6. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนจำแนกตามเพศ.....	90
7. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามอายุ.....	91
8. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามระดับ การศึกษา.....	92
9. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยีจำแนกตามอาชีพ.....	93
10. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามอาชีพ.....	95

11. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
จำแนกตามอาชีพต่างกัน..... 95

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาบุคคล สังคมและประเทศชาติ จากพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระราชทานแก่ครูและนักเรียนในต่อนหนึ่งความว่า “...การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใด ให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นจะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ...” (ทีศนา แคมมณี. 2548 : 168) นอกจากการศึกษาจะพัฒนาสังคมบ้านเมืองแล้ว การศึกษายังมุ่งเน้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น พึ่งตนเองได้ รวมทั้ง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สร้างสรรค์ สังคมที่สงบสุข มีความรักความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความรอบรู้ มีความสามารถเป็นสากล ดำรงไว้ ซึ่งความเป็นไทย (สกล ชุมทรัพย์. 2542 : 139) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางพัฒนา โดยยึดหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกด้าน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดความสงบสุขในสังคม โดยการ พัฒนาคนให้มีความรู้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการศึกษาได้ปฏิรูป การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ที่ทำให้คนไทยทุกคนได้รับการ พัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม วิชาการ คุณภาพมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน รวมทั้ง ตระหนักในการพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ. 2544)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในมาตรา 6 การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ ร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มี ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็น

สากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 8 การจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้สังคมมีส่วนร่วม และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในมาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นและมาตรา 24 (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

นอกจากนี้ในมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เน้นหลักสูตรแกนกลางที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล ในการจัดหลักสูตร แกนกลางควรเป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างสามารถยืดหยุ่นได้ โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ. 2545 ก: คำนำ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นสาระการเรียนรู้ที่เป็นหลักสูตรแกนกลางตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน การจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานและการดำรงชีวิตมีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันเป็นพื้นฐาน เช่น ความซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน ทำให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง (กรมวิชาการ. 2545 ก: 3) การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนต้องการเรียนการสอนให้ครอบคลุม

ทั้ง 5 สาระและ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบช่วงชั้นที่ 4 ผู้เรียนต้องมีคุณภาพดังนี้ “ผู้เรียนต้องมีทักษะการทำงานอาชีพสุจริต มีทักษะการจัดการทำงานอย่างเป็นระบบและมีกลยุทธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เห็นคุณค่าของงานอาชีพสุจริต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกรู้ ใช้ และประยุกต์เทคโนโลยี สารสนเทศได้เหมาะสม ถูกต้อง และมีคุณธรรม สามารถคิดออกแบบสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน เชื้อเพื่อ เสียสละ ใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี (กรมวิชาการ, 2545 ก: 5) และจากการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนในด้านการเตรียมการพัฒนาและการใช้หลักสูตร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา การจัดครูเข้าสอน การใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี และสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม (โรงเรียนธัญรัตน์, 2549 : บทคัดย่อ) และจากการประเมินดังกล่าว ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่มีผลการเรียนในระดับ 3.5 และ 4 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพอยู่ในระดับต่ำ (8.9%)

จากแนวคิดและสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในด้านความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรมเพื่อใช้ในการวางแผน พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาของโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้ 2. ด้านทักษะการทำงาน 3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เป็นข้อมูลของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 มีจำนวน 430 คน โดยให้นักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 205 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเลขที่เป็นจำนวนคี่ของนักเรียนแต่ละห้องเรียน จำนวน 10 ห้องเรียน ฟ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์

3.1.1 เพศ

- ชาย
- หญิง

3.1.2 อายุ

- ต่ำกว่า 45 ปี
- 45 ปีขึ้นไป

3.1.3 ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

3.1.4 อาชีพ

- รับจ้าง/เกษตรกรรม
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านความรู้

3.2.2 ด้านทักษะการทำงาน

3.2.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองดูแล และอุปการะเลี้ยงดูนักเรียน ซึ่งเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี

2. สถานภาพของผู้ปกครอง หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งมีอยู่ในตัวตามสภาพของแต่ละบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.1 เพศ หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นเพศชายหรือหญิง

2.2 อายุ หมายถึง อายุจริงของผู้ปกครองของนักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุต่ำกว่า 45 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป

2.3 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับความรู้สูงสุดของผู้ปกครองกำหนดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

2.4 อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ รับจ้างหรือเกษตรกรรม ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งใน 8 กลุ่มสาระ ตามโครงสร้างหลักสูตรขั้นพื้นฐานการศึกษา พุทธศักราช 2544 และกำหนดให้สอนครอบคลุม 5 สาระประกอบด้วย สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีและสารสนเทศ สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและอาชีพ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดศึกษาเพียง 2 สาระคือ

3.1 สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว หมายถึง สาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

3.2 สารที่ 2 การอาชีพ หมายถึง สารที่เกี่ยวข้องกับหลักการคุณค่า ประโยชน์ของการประกอบอาชีพสุจริต ตลอดจนการเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

4. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรม สนับสนุนและส่งเสริมความรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ใน 3 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม

4.1 ด้านความรู้ หมายถึง ผู้ปกครองอบรม สนับสนุนและความรู้ ให้กับผู้เรียนที่บ้าน ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การกำกับดูแลการทำงานบ้าน การให้คำปรึกษา

4.1.1 แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หมายถึง ผู้ปกครองให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น พิพิธภัณฑ์การเกษตร ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ ฯลฯ และอื่น ๆ ที่มีอยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี

4.1.2 การกำกับดูแลการทำงาน หมายถึง ผู้ปกครองให้การส่งเสริม สนับสนุนดูแล ตอบข้อสงสัย ตรวจสอบและติดตามผล ในการทำงานบ้านของนักเรียน

4.1.3 การให้คำปรึกษา หมายถึง ผู้ปกครองให้ความสนใจ เอาใจใส่และแนะนำวิธีการเรียน การช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการทำงาน และเรื่องส่วนตัวของนักเรียนที่อยู่ในความดูแลให้เรียนอย่างมีความสุข เป็นคนดีอยู่ในสังคมได้

4.2 ด้านทักษะการทำงาน หมายถึง ผู้ปกครองให้ความรู้ ส่งเสริมและสนับสนุน ทักษะการทำงาน of นักเรียน ได้แก่ การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงาน การประเมินผลงานตามสภาพจริง

4.2.1 การวางแผนการทำงาน หมายถึง ผู้ปกครองให้ความรู้ ความสนใจ ให้คำแนะนำและสนับสนุนในการวางแผนและตัดสินใจในการเรียนและการทำงาน of นักเรียน การแบ่งเวลา การกำหนดขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นระบบ

4.2.2 การปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้ปกครองให้ความรู้ ความสนใจเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน of นักเรียน การทำงานตามกำหนดขั้นตอน การตรวจสอบหรือทบทวนการทำงาน การหารายได้ระหว่างเรียน

4.2.3 การประเมินผลงานตามสภาพจริง หมายถึง ผู้ปกครองให้คำแนะนำ ติดตามติดตามและประเมินผลชิ้นงาน of นักเรียน รวมถึงการให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่บ้านให้โรงเรียนได้รับทราบ

4.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ผู้ปกครองอบรม และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม of นักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพประพฤติ หรือการกระทำที่แสดงออกถึงความเป็นคนดี เป็นที่ยอมรับของสังคม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด และความรับผิดชอบ

4.3.1 ความขยัน หมายถึง ผู้ปกครองอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีความมานะอดทน ตั้งใจและกระตือรือร้น มีความสม่ำเสมอในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆในเรื่องการเรียน การทำงาน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4.3.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง ผู้ปกครองอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติและการปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คิดคดทรยศไม่เอาัดเอาเปรียบ ทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ

4.3.3 ความประหยัด หมายถึง ผู้ปกครอง อบรมและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างถูกวิธี รู้จักออมทรัพย์ ดัดแปลงของเก่าให้ใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ใช้วัสดุและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินฐานะ ใช้เวลาให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด

4.3.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง ผู้ปกครองอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและส่วนรวม เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบโรงเรียน เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาและครู การมอบหมายงานให้ทำ การส่งงานที่ครูตามกำหนด การยอมรับผิดต่อการกระทำของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

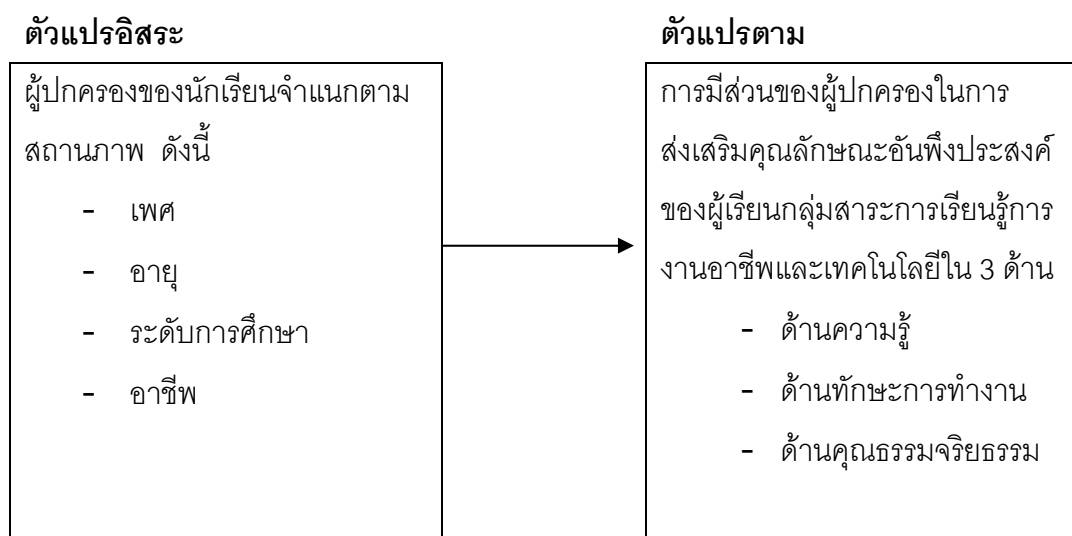
1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยธรรมชาติของวิชาเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน การจัดการสามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2545 ก) นอกจากนี้การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม (กรมวิชาการ. 2544.) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้การจัดการกระบวนการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลและครอบครัว และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545.) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารโรงเรียนนัฏรัตน์ ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีทักษะปฏิบัติ ที่เกิดจากการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสอดแทรกและผสมผสานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพร้อมทั้งสนับสนุนให้ครอบครัว องค์กรเอกชน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการศึกษา

(คู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง. 2549.) และจากงานวิจัยของเฮนเดอร์สัน และเบอร์ล่า ศึกษากลุ่มนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน พบว่าการที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของลูกที่โรงเรียน ทำให้เด็กสามารถทำการบ้านได้สำเร็จ และทำได้ด้วยตนเอง (อภิญาเวชชัย. 2544 : 10, อ้างอิงจาก Henderson & Berla) ทาวเซน ได้ทำการวิจัยพบว่าผู้ปกครองบางคนเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในโรงเรียนซึ่งจะเป็นการช่วยให้ลูกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (สุวัฒน์วิวัฒน์ชานนท์. 2548 : 3, อ้างอิงจาก Townsend. 1999 : abstract)

2. สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิจัย และแนวคิดของโคเฮน และอัปฮอฟ (Cohen ; & Uphoff. 1977 : 7-26) ที่ว่ากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับย่อมมีลักษณะต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ฯลฯ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนมีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุวัช พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองคือ วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านสภาพของผู้ปกครองด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบ ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม ส่วนตัวแปรจำนวนบุตรและตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และผลงานวิจัยของชนิดา ชื่นวัด (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปฏิรูปสถานศึกษาโรงเรียนวัดคลองชัน พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิรูปสถานศึกษาโรงเรียนวัดคลองชัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการศึกษาแนวคิด และผลงานวิจัยประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านต่างกัน
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านต่างกัน
3. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านต่างกัน
4. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนธัญรัตน์ จ.ปทุมธานี
2. ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี
3. หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
 - แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม
 - ความหมายการมีส่วนร่วม
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่ม

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี 3 ด้านคือ

- ด้านความรู้
 - ด้านทักษะปฏิบัติ
 - ด้านคุณธรรมจริยธรรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติโรงเรียนธัญรัตน์

1. ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนธัญรัตน์เป็นโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 104 หมู่ที่ 4 ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี แยกจากถนนพหลโยธินเข้ามาตามเส้นทางถนนรังสิต-นครนายก ประมาณ 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 15 ไร่ 2 งาน 90.25 ตารางวา มีรูปลักษณะคล้ายตัวที (T) มีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณต่าง ๆ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับที่ดินของเอกชน

ทิศใต้ ติดต่อกับถนนที่ว่าการอำเภอธัญบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านราษฎรและอัยการจังหวัดธัญบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเรือนจำธัญบุรี และศาลคดีเด็กและเยาวชน

โรงเรียนธัญรัตน์เดิมเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการชื่อโรงเรียน รังสิต ตามหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการที่ 360/2499 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2499 ในสมัยหม่อมเจ้าทองคำเปลว ทองใหญ่ เป็นนายอำเภอ นายสงวน สุภรพงษ์ เป็นศึกษาธิการอำเภอ ในครั้งนั้นมีครู

1 คน นักเรียน 42 คน โดยมีนายประสิทธิ์ เจริญชอบ ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอรักษาการตำแหน่ง ครูใหญ่ ในวันที่ 20 เมษายน 2519 ได้ยกฐานะจากโรงเรียนประถมศึกษา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา และเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนรังสิต เป็นโรงเรียนธัญรัตน์ โดยมีนายประสิทธิ์ เจริญชอบเป็นผู้อำนวยการ ในตำแหน่งครูใหญ่ โดยใช้อักษรย่อของโรงเรียนว่า “ธ.ร.” มีสัญลักษณ์เป็นรูปเสมาธรรมจักร ตั้งอยู่ ตรงกลางดอกลำดวน มีรวงข้าวล้อมรอบรูปเสมา หมายถึง การศึกษา รูปดอกลำดวน หมายถึง จังหวัด ปทุมธานี รูปรวงข้าว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ และความเจริญอกงาม สีประจำโรงเรียน คือ เขียว-ขาว ซึ่ง สีเขียว หมายถึง ความสดชื่น ความอุดมสมบูรณ์และความทรหดอดทน สีขาว หมายถึง ความสะอาด บริสุทธิ์ และความสงบสุข คติพจน์ของโรงเรียนคือ “ปัญญา กิตติโลกวุฒนี” แปลว่า “ปัญญาเป็นเครื่องเพิ่มพูนเกียรติคุณและชื่อเสียง ปรัชญาของโรงเรียนคือ “ธัญรัตน์ พัฒนา สามัคคี มีวินัย ใฝ่สะอาด” ถ้อยคำประจำใจคือ “เมื่อลมพัด ธัญรัตน์พัฒนา” และคำขวัญในการ พัฒนาโรงเรียนปี 2549 คือ “คุณธรรมนำหน้า วิชาเคียงคู่ บริเวณนำดู เพื่อฟูกิจกรรม รั้งพึงประชาสุข ถ้วนหน้าธัญรัตน์”

2. ข้อมูลทั่วไป

การจัดวางทิศทางของโรงเรียน เป็นการกำหนดแนวทางอนาคตของโรงเรียนโดยอาศัยการ ประเมินสภาพของโรงเรียนเป็นฐานในการพิจารณา โดยกำหนดทิศทางของโรงเรียนอันประกอบด้วย 3 ประการคือ

1. วิสัยทัศน์โรงเรียน (Vision)
2. พันธกิจ (Mission)
3. เป้าหมาย (Goal)

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนธัญรัตน์จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมน่าอยู่ น่าเรียน ครูได้รับการพัฒนาจัดการศึกษา ตามศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง เป็นคนดี ก้าวทันเทคโนโลยี โดยมีชุมชนเป็นส่วนร่วม

2. พันธกิจ (Mission)

- จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศน่าอยู่ สะดวก ปลอดภัย และตอบสนองกิจกรรมการเรียนการสอน
- ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพ
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดีคนเก่งเต็มศักยภาพ
- ส่งเสริมพัฒนางานด้านเทคโนโลยี
- ประสานชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดการศึกษา

3. เป้าหมาย (Goal)

- 1) มีอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
- 3) ผู้เรียนได้รับความรู้จากการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูมืออาชีพ
- 4) ผู้เรียนมีความสามารถเต็มตามศักยภาพ
- 5) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนในด้านแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและงบประมาณ

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์

1. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

- สนใจในการเรียน
- แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- มีทักษะในการคิดสร้างสรรค์
- มีทักษะในการทำงาน

2. มีคุณธรรมจริยธรรม

- ประพฤติดี มีวินัย
- มีความรับผิดชอบ
- ให้ความร่วมมือต่อหมู่คณะและสถาบัน

3. มีสุขนิสัย สุขภาพกายและจิต

- รักษาสุขภาพร่างกายได้ดี
- มีความร่าเริง แจ่มใส
- ปลอดภัยจากสิ่งมอมเมาและสิ่งเสพติด

นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2549 ซึ่งเป็นปีแห่งคุณภาพ และพัฒนาของโรงเรียนธัญรัตน์ที่จะร่วมกันทำภารกิจของโรงเรียนคือ พัฒนาคุณภาพการศึกษาเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขตามอัตภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางแนวทางการบริหารโรงเรียน ดังนี้

1. ปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเองได้ ห่างไกลยาเสพติด รวมทั้งอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

2. เร่งพัฒนาการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการปฏิบัติและกระบวนการกลุ่ม บรรยากาศการเรียนที่มีความสุข การเรียนด้วยตนเองด้วยรูปแบบวิธีการ เนื้อหา สื่อ กิจกรรมและ เทคโนโลยีที่หลากหลาย โดยสอดคล้องและผสมผสานการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงปรารถนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ซын ประหยัด อดทนและ นิยมไทยได้อย่างกลมกลืน

3. ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เพื่อเป็น พื้นฐานในการศึกษาระดับสูง รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมรู้จักสืบค้นข้อมูลทาง Internet และ Intranet

4. ปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการรวมทั้งสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้าง บรรยากาศ ทั้งด้านการบริหารและด้านกายภาพให้มีความสะอาด สดชื่น ร่มรื่น สวยงาม โดยการนำ กิจกรรม 5 ส และการใช้เทคโนโลยีสะอาด (Cleaner Technology) มาใช้ให้เอื้อต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา

5. เร่งระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนในการจัดการศึกษา สนับสนุน ให้ครอบครัว องค์กรเอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และรณรงค์ให้มีการใช้ พลังงานอย่างประหยัด

6. เร่งพัฒนาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหาร และพัฒนาเครือข่าย คอมพิวเตอร์ และ Internet

7. เร่งดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอก ตาม โครงการระบบดีโรงเรียนดีมีคุณภาพ (Healthy System ; Healthy School)

3. ข้อมูลบุคลากร

ในปีการศึกษา 2549 โรงเรียนธัญรัตน์มีบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 114 คน เป็นชาย 34 คน หญิง 80 คน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 1 คน ปริญญาโท 19 คน ปริญญาตรี 94 คน นอกจากนี้มีพนักงานของรัฐ 2 คน ลูกจ้างประจำ 9 คน และลูกจ้างชั่วคราว 14 คน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร

1. พื้นที่บริเวณโรงเรียนได้จัดสรรในส่วนการใช้ประโยชน์ ดังนี้
 1. พื้นที่ที่เป็นตัวอาคาร 40%
 2. พื้นที่ส่วนที่เป็นสีเขียว 20%

3. พื้นที่ที่เป็นถนนและทางเข้า 10%
4. พื้นที่ที่เป็นสนามกีฬาและที่ออกกำลังกาย 30%

ซึ่งประกอบไปด้วยอาคารถาวรคือ อาคารรัชมังคลาภิเษก อาคารรัตนโกสินทร์ อาคารเฉลิมพระเกียรติ อาคารกาญจนาภิเษก อาคารโรงฝึกงาน (3 อาคาร) อาคารเอนกประสงค์ (อาคารประชาสัมพันธ์ หอพระ หอประชุม) และโดมครอบลานกีฬา ซึ่งในแต่ละอาคารประกอบด้วยห้องต่างๆ คือ ห้องพัสดุ 15 ห้อง ห้องสมุดโรงเรียน 1 ห้อง (4 ห้องเรียน) ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ ห้องพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 1 ห้อง ห้องพยาบาล 1 ห้อง ห้องสำนักงาน 8 ห้อง ห้องปฏิบัติการสอน 18 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 4 ห้อง ห้องจริยธรรม 1 ห้อง ห้องดนตรีไทย 2 ห้อง ห้องดนตรีสากล 1 ห้อง ห้องออกกำลังกาย 1 ห้อง ห้องโสต 2 ห้อง หอประชุม 1 ห้อง นอกจากนี้โรงเรียนได้ดำเนินการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้มีความร่มรื่น สวยงาม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้ เช่น ลานธรรม สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สวนสมุนไพร เรือนเพาะชำ เป็นต้น พร้อมทั้งอนุรักษ์สระน้ำไว้เพื่อเป็นที่พักผ่อน เป็นแหล่งเรียนรู้ และกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในโรงเรียน

5. ข้อมูลด้านชุมชน

โรงเรียนธัญรัตน์เป็นสถานศึกษาที่มีการเดินทางสะดวกตั้งอยู่ริมถนนรังสิต-นครนายก มีสภาพแวดล้อมโดยรวมเป็นสภาพแวดล้อมที่ผสมผสานระหว่างชุมชนเมืองกับท้องถิ่น บริเวณโดยรอบประกอบด้วยหน่วยราชการ เช่น อัยการจังหวัดปทุมธานี ศาลจังหวัด และศาลคดีเด็กเยาวชน ที่ว่าการอำเภอธัญบุรี ฯลฯ และมีแหล่งการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คลองหก มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฯลฯ นอกจากนี้มีแหล่งการเรียนรู้ เช่น องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิต ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี หอัครศิลป์ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ วัดเขียนเขต วัดมูลจินดาราม ฯลฯ และมีแหล่งการบันเทิง แหล่งค้าขาย หมู่บ้านจัดสรร บ้านพักราษฎร มีประชากรโดยประมาณ 731,711 คน จำนวนหลังคาเรือน 282,275 หลังคาเรือน เฉลี่ยความหนาแน่นของประชากรทั้งจังหวัด 481.39 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และเป็นประชากรที่เคลื่อนย้ายเข้าเพื่อมีที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดชุมชนที่แตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน และการประกอบอาชีพของผู้ปกครองมีความหลากหลาย และความต้องการเข้าเรียนในสถานศึกษามีมากขึ้นเป็นทวีคูณ

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนธัญรัตน์

ขอบข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ความสำคัญ ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยให้ความสำคัญในการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2544.)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่พัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสภาวะของโลกที่มีความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยีมีทักษะในการทำงาน การจัดการ มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างเหมาะสม สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ ๆ ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย มีนิสัยรักการทำงานเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมพื้นฐานตามพระราชดำริในด้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีจึงเป็นหลักสูตรที่เติมเต็ม และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบถ้วนทุกสาระและงานที่กำหนดไว้ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ. 2545 ก)

ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการออกแบบงาน และการทำงานอย่างมีกลยุทธ์โดยใช้กระบวนการทางเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน การสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ ๆ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า (กรมวิชาการ. 2545 ก)

จากความสำคัญ ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีดังกล่าว ในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้จัดทำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กรมวิชาการ. 2545 ค)ดังนี้

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการออกแบบงานและการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งการสร้าง พัฒนา ผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงกำหนดการเรียนรู้ที่ยึดงานกระบวนการจัดการและการแก้ปัญหา เป็นสำคัญ บนพื้นฐานของการใช้หลักการและทฤษฎีเป็นหลักในการทำงานและการแก้ปัญหา งานที่นำมาฝึกฝนเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของกลุ่มนั้น เป็นงานเพื่อการดำรงชีวิตในครอบครัวและสังคมและงานเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งงานทั้ง 2 ประเภทนี้เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีคุณภาพและคุณธรรม การเรียนรู้จากการทำงานและการแก้ปัญหาของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ ทักษะ และความดีที่หลอมรวมกันจนก่อให้เกิดเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนทั้งด้านคุณภาพและคุณธรรมตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด (กรมวิชาการ. 2545 ค)

คุณภาพของผู้เรียน

กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ค : 2)

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ
2. มีทักษะในการทำงาน การประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่
3. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละ และมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพสุจริตตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน และเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

มีทักษะการทำงานอาชีพสุจริต มีทักษะการจัดการ ทำงานอย่างเป็นระบบและมีกลยุทธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เห็นคุณค่าของงานอาชีพสุจริต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกรู้ใช้ และประยุกต์เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสมถูกต้องและมีคุณธรรม สามารถคิด ออกแบบ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม มุ่งมั่น อดทน ใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง คุ่มค่าและวิธี

สาระ

สาระที่เป็นความรู้ของกลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การอาชีพ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในชีวิตประจำวันทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมที่ว่า ด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

งานบ้าน

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบ้าน และชีวิตความเป็นอยู่ในบ้าน ผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหารและโภชนาการ โดยเน้นการปลูกฝัง ลักษณะนิสัยการทำงาน ทักษะ กระบวนการทำงาน การแก้ปัญหาในการทำงาน มีความรับผิดชอบ สะอาด มีระเบียบ ประหยัด อุดม อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

งานเกษตร

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ตามกระบวนการผลิตและการจัดการผลิต มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มผลผลิตปลูกฝังความ รับผิดชอบ ชยัน อดทน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

งานช่าง

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานตามกระบวนการของงานช่าง ซึ่งประกอบด้วย การบำรุงรักษา การติดตั้ง/ประกอบ การซ่อมและการผลิตเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

งานประดิษฐ์

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นความประณีตสวยงามตามกระบวนการงานประดิษฐ์และเทคโนโลยี และเน้นการอนุรักษ์และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากล

งานธุรกิจ

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านเศรษฐกิจของครอบครัว การเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด

สาระที่ 2 การอาชีพ

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับหลักการ คุณค่า ประโยชน์ของการประกอบอาชีพสุจริต ตลอดจน การเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ในการแก้ปัญหา และสนองความต้องการของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างและใช้สิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหา ความรู้ การสืบค้น การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบ ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและครอบครัว และการอาชีพ

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงาน และการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการ และความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่าและใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
1. เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญประโยชน์ วิธีการ และขั้นตอนในการทำงานและสามารถทำงานตามขั้นตอน	1. เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญประโยชน์ หลักการวิธีการ และขั้นตอน กระบวนการทำงาน การจัดการและสามารถทำงานตามขั้นตอน	1. เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญประโยชน์ หลักการ วิธีการ ขั้นตอน กระบวนการทำงาน การจัดการ สามารถทำงาน และประเมินผลการทำงาน	1. เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ หลักการ วิธีการ ขั้นตอน กระบวนการทำงาน การจัดการ สามารถทำงาน ประเมิน ปรับปรุงและพัฒนางาน
2. ใช้ เก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานตามคำแนะนำ	2. เลือก ใช้ เก็บและบำรุง รักษาเครื่องมือ เครื่องใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน	2. เลือก ใช้ ซ่อมแซม ดัดแปลง เก็บ บำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงาน	2. เลือก ใช้ ซ่อมแซม ดัดแปลง เก็บ บำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงาน
3. มีความคิดที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน	3. มีความคิดริเริ่มในการทำงาน	3. สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน	3. สร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน
4. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม	4. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม อุตุน	4. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม มุ่งมั่น อุตุน	4. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม มุ่งมั่น

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
5. เต็มใจทำงานจนสำเร็จ เห็นประโยชน์ของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข ทำงานด้วยความประณีต รอบคอบ ปลอดภัย และสะอาด	5. ใช้พลังงาน ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่ง - แวดล้อมในการทำงานอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี	5. ใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี	5. ใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงาน และการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
1. สามารถวางแผนการดำเนินงาน และปฏิบัติงาน ตามแผน	1. สามารถวิเคราะห์ งานวางแผนการ ดำเนินงานปฏิบัติงาน ตามแผนและประเมิน การ	1. สามารถวิเคราะห์ งานวางแผนการ ดำเนินงานปฏิบัติงาน ตามแผนประเมินการ และปรับปรุงการ ดำเนินงาน	1. สามารถวิเคราะห์ งานวางแผนการ ดำเนินงานปฏิบัติงาน ตามแผนประเมินการ ปรับปรุงและ พัฒนาการดำเนินงาน
2. สามารถทำงานตาม บทบาทหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายจากกลุ่ม	2. สามารถทำงานใน ฐานะผู้นำ/สมาชิกกลุ่ม และสร้างสัมพันธภาพ ที่ดีในกลุ่ม	2. สามารถทำงานใน ฐานะผู้นำ/สมาชิกกลุ่ม และใช้วิธีการที่ หลากหลายในการ สร้างสัมพันธภาพที่ดี ในกลุ่ม	2. สามารถทำงานใน ฐานะผู้นำ/สมาชิกกลุ่ม และใช้วิธีการต่าง ๆ ใน การสร้างสัมพันธภาพ และความเข้มแข็งของ กลุ่ม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
3. สามารถสำรวจแหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำงาน	3. สามารถค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานจากแหล่งความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ	3. สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ	3. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ เลือกรสร และประยุกต์ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
4. สามารถแก้ปัญหาง่าย ๆ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม	4. สามารถวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแก้ปัญหาด้วยวิธีที่เหมาะสม	4. สามารถวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา สร้างทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสม และแก้ปัญหาตามแนวทางที่เลือก	4. สามารถวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหาสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ประเมินทางเลือกตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม และแก้ ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
5. เต็มใจทำงานจนสำเร็จเห็นประโยชน์ของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข ทำงานด้วยความประณีต รอบคอบ ปลอดภัย และสะอาด	5. มีความตั้งใจ เอาใจใส่และทำงานจนสำเร็จพอใจและยอมรับการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุขและมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความประณีต รอบคอบ ปลอดภัย และสะอาด	5. มีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จเห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุขและมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความประณีต รอบคอบ ปลอดภัย และสะอาด	5. มีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุขและมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความประณีต รอบคอบ ปลอดภัย และสะอาด

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดี ต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
-	1. เข้าใจหลักการและมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานอาชีพสุจริตให้มีคุณภาพ 2. เห็นแนวทางในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนา งานอาชีพสุจริต	1. มีความรู้และทักษะ ในงานอาชีพสุจริตที่ สนใจและทำงานอย่าง มีคุณภาพ 2. เห็นประโยชน์และมีเจตคติที่ดีต่อการ ประกอบอาชีพสุจริต 3. รู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยี ประกอบ อาชีพสุจริต	1. มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่ดีและประสบ การณ์ใน งานอาชีพและสุจริตที่ สนใจและถนัด 2. สามารถประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีมาสร้าง สรรค์ งานอาชีพที่สุจริต และ การประกอบอาชีพ 3. นำเสนอแนวทางในการ ประกอบอาชีพของตน

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการ และความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการเชิง กลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีใน ทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
1. เข้าใจความ จำเป็นและเห็น ประโยชน์ของการ ออกแบบและการใช้ เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน	1. เข้าใจหลักการ เบื้องต้นของการ ออกแบบและการใช้ เทคโนโลยี	1. เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ และระดับของเทคโนโลยี	1. เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญประโยชน์ ระดับและสาขาของ เทคโนโลยี

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
4. มีเจตคติที่ดีต่อการออกแบบและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้	<p>4. ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้อย่างถูกวิธีและปลอดภัย ทดสอบและปรับปรุงแก้ไขประเมินผล และนำเสนอแนวคิด</p> <p>5. เปรียบเทียบสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีที่ใช้ในท้องถิ่น ทั้งด้านคุณภาพความเหมาะสมการเป็นที่ยอมรับ ความคุ้มค่าต่อการใช้งานและเลือกใช้อย่างเหมาะสม ปลอดภัยและมีผลดีต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>6. มีเจตคติที่ดีต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน</p>	<p>4. เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีต่างๆ ที่ใช้ในประเทศ ด้านคุณภาพ รูปแบบ วัสดุ ความสะดวก ในการใช้ ความคุ้มค่า ตัดสินใจเลือกและใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อชีวิตสังคม และสิ่งแวดล้อมในทางสร้างสรรค์</p> <p>5. มีเจตคติที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน เป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค</p>	<p>4. วิเคราะห์วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ผลิตภัณฑ์หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีทั้งระดับ ประเทศและนานาชาติเลือก และใช้โดยคำนึง ถึงความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสังคม</p> <p>5. นำเสนอแนวทางการออกแบบและเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานอาชีพ</p> <p>6. มีเจตคติที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้งานเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค</p>

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่าและใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
1. รู้จักแหล่งข้อมูลที่ อยู่ใกล้ตัว	1. เห็นความสำคัญของ ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	1. เข้าใจหลักการ ทำงาน บทบาทและ ประโยชน์ของระบบ คอมพิวเตอร์	1. เข้าใจหลักการและ วิธีการของเทคโนโลยี สารสนเทศ
2. เห็นประโยชน์ของ ข้อมูลรวบรวมข้อมูลที่ สนใจจากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้	2. รวบรวมข้อมูลที่สนใจ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้	2. เข้าใจหลักการ เบื้องต้นของการสื่อสาร ข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์	2. เข้าใจองค์ประกอบ และหลักการ ทำงาน ของคอมพิวเตอร์
3. รู้จักชื่อและหน้าที่ ของอุปกรณ์พื้นฐานที่ เป็นส่วนประกอบหลัก ของคอมพิวเตอร์	3. จัดเก็บรักษาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใน รูปแบบต่าง ๆ	3. มีความรู้พื้นฐาน ทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	3. เข้าใจระบบคอมพิวเตอร์ระบบสื่อสาร ข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
	4. รู้จักชื่อและหน้าที่ ของอุปกรณ์พื้นฐาน ทางเทคโนโลยี สารสนเทศ	4. ประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ	4. เข้าใจข้อกำหนดของ คอมพิวเตอร์และ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง
	5. เข้าใจหลักการ ทำงาน เบื้องต้นและ ประโยชน์ของ คอมพิวเตอร์	5. เข้าใจหลักการและ วิธีการแก้ปัญหาด้วย กระบวนการทาง เทคโนโลยีสารสนเทศ	5. จัดเก็บและบำรุง รักษาสารสนเทศให้ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
	<p>7. ใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูลและความรู้จาก แหล่งข้อมูล</p> <p>8. นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม</p> <p>9. เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการแก้ปัญหา</p> <p>10. ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานจากจินตนาการหรืองานที่ทำในชีวิตประจำวันอย่างมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบ</p>	<p>6. เข้าใจหลักการทำโครงการที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>7. ค้นหาข้อมูล ความรู้ และติดต่อสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์</p> <p>8. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองานในรูปแบบที่เหมาะสม</p> <p>9. ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานหรือโครงการจากจินตนาการหรืองานที่ทำในชีวิตประจำวันอย่างมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบ</p>	<p>6. เข้าใจหลักการและวิธีการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p> <p>7. เข้าใจหลักการพัฒนาโครงการที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>8. ใช้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน</p> <p>9. ติดต่อสื่อสารค้นหาข้อมูล และหาความรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>10. ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจ</p>

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
1. เข้าใจและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับงาน	1. วางแผน เลือกลงและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับงาน	1. วางแผน เลือกลงและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับงาน	1. วางแผนอย่างมีกลยุทธ์ เลือกลงและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับงาน

กระบวนการเรียนรู้

1. กลวิธีการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี

กรมวิชาการ. (2545 ค) กล่าวว่า กลวิธีการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี แนวความคิดหลัก (Main Concept) ของกลวิธีการเรียนรู้มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. จัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมของการพัฒนาตามศักยภาพผู้เรียน คือ ผู้เรียนต้องมีทั้งความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

2. การจัดการเรียนรู้ต้องกำหนดเป็นงาน (TASK) โดยแต่ละงานต้องเป็นไปตามโครงสร้างการเรียนรู้ของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ทั้ง 7 หัวข้อ คือ

- 2.1 ความหมายของงาน
- 2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของงาน
- 2.3 มีทฤษฎีสนับสนุนหลักการของงาน
- 2.4 วิธีการและขั้นตอนของการทำงาน
- 2.5 กระบวนการทำงาน การจัดการ เทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและแนวทางในการประกอบอาชีพ
- 2.6 การนำเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ ๆ
- 2.7 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการทำงานและประกอบอาชีพ

3. การจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถนำความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม จากสาระภายในกลุ่มมาบูรณาการกันได้ หรือนำสาระจากกลุ่มวิชาอื่นมาบูรณาการกับ สาระของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการ เรียนรู้ต่าง ๆ เช่น กระบวนการทำงาน กระบวนการคิด กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ฯลฯ จนเกิดทักษะในการทำงานและได้ชิ้นงาน รวมทั้งสร้าง พัฒนางานและวิธีการใหม่ ๆ

4. จัดการเรียนรู้ได้ทั้งภายในชั้นเรียน นอกชั้นเรียน โดยจัดในสถานปฏิบัติงานแหล่ง วิทยาการ สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ ฯลฯ ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของ สถานศึกษา ผู้เรียน และจุดพินิจของผู้สอน โดยคำนึงถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี

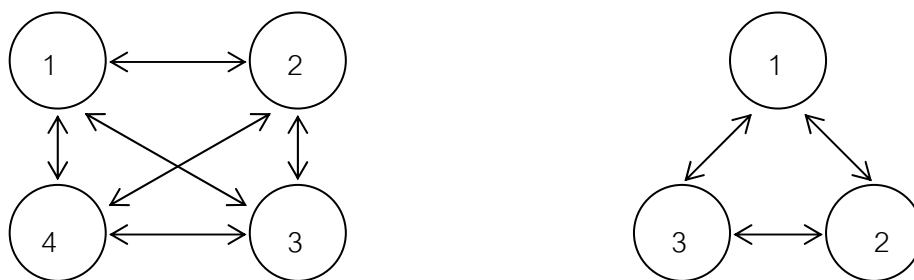
5. จัดการเรียนรู้โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดงานที่มีความหมายกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเห็นประโยชน์ความสำคัญ เห็นคุณค่า ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน

6. จัดการเรียนรู้โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ ความพร้อมทางร่างกาย อุดมปัญญา สติปัญญา และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีจึงเสนอแนะ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 ค)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
2. การเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้า
3. การเรียนรู้จากประสบการณ์
4. การเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้สอนจะเริ่มต้นจากรูปแบบใดก่อนหลังก็ได้ และอาจจัดการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 4 รูปแบบ หรือไม่ครบทั้ง 4 รูปแบบก็ได้ รายละเอียดของแต่ละรูปแบบมีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ค)

1. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานจริงๆ มีขั้นตอนอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ

1.1 ขั้นศึกษาและวิเคราะห์

1.2 ขั้นวางแผน

1.3 ขั้นปฏิบัติ

- ผู้สอนให้คำแนะนำ

- ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ

- ผู้เรียนฝึกฝน

1.4 ขั้นประเมิน/ปรับปรุง

2. การเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้า เป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ จนสามารถสนองแรงงูใจ ใฝ่รู้ของตนเอง ทั้งนี้ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนเรียบเรียงกระบวนการแสวงหาความรู้ เสนอต่อผู้สอนและหรือกลุ่มผู้เรียน

3. การเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ครูผู้สอนสร้างกิจกรรมโดยที่กิจกรรมนั้นอาจจะเชื่อมโยงกับสถานการณ์ของผู้เรียนหรือเป็นกิจกรรมใหม่ หรือเป็นประสบการณ์ในชีวิตประจำวันก็ได้

3.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจากข้อ 3.1 โดยการอภิปรายการศึกษาค้นคว้าตัวอย่างหรือการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ฯลฯ

3.3 ผู้เรียนวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรม ว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุอะไร

3.4 สรุปผลที่ได้จากข้อ 3.3 เพื่อนำไปสู่หลักการ/แนวคิดของสิ่งที่ได้เรียนรู้

3.5 นำหลักการ/แนวคิดจากข้อ 3.4 ไปใช้กับกิจกรรมใหม่ หรือกิจกรรมอื่น ๆ หรือสถานการณ์ใหม่ต่อไป

4. การเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม

เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้มีการเลือกใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างค่านิยม กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ ในการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

การวัดและประเมินผล

เพื่อที่จะทราบว่าภารกิจรวมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด จำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในอดีตการวัดและประเมินผลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อสอบซึ่งไม่สามารถสนองเจตนารมณ์การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนคิด ลงมือปฏิบัติด้วยกระบวนการหลากหลาย เพื่อสร้างองค์ความรู้ ดังนั้นผู้สอนต้องตระหนักว่าการเรียน การสอนและการวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการเดียวกัน และจะต้องวางแผนไปพร้อม ๆ กัน

แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้จะบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนการสอนที่วางไว้ได้ ควรมีแนวทางดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ค)

1. ต้องวัดและประเมินผลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ และกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม รวมทั้งโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. วิธีการวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. ต้องเก็บข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามความเป็นจริง และต้องประเมิน ผลภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่
4. ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องนำไปสู่การแปลผล และข้อสรุปที่สมเหตุ สมผล
5. การวัดและประเมินผลต้องมีความเที่ยงตรงและเป็นธรรม ทั้งในด้านของวิธีการวัดโอกาสของการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล

1. เพื่อวินิจฉัย ความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียน และเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะได้เต็มตามศักยภาพ
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับให้แก่ตัวผู้เรียนเองว่าบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้เพียงใด
3. เพื่อใช้ข้อมูลในการสรุปผลการเรียนรู้ และเปรียบเทียบถึงระดับพัฒนาการของการเรียน การวัดและประเมินผล จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนการสอนวิธีการวัด และประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างแท้จริงของผู้เรียน และครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านตามที่กล่าวมาแล้วจึงต้องวัด และประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment) (กรมวิชาการ. 2545 ค)

การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีหลากหลาย เช่น กิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมการปฏิบัติ กิจกรรมสำรวจภาคสนาม กิจกรรมการสำรวจตรวจสอบ การทดลอง กิจกรรมศึกษาค้นคว้า กิจกรรมศึกษาปัญหาพิเศษหรือโครงการ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ในการทำกิจกรรมเหล่านี้ต้องคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพแตกต่างกัน ผู้เรียนแต่ละคนจึงอาจทำงานขึ้นเดียวกันได้เสร็จในเวลาที่แตกต่างกัน และผลงานที่ได้ก็อาจแตกต่างกันด้วย เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเหล่านี้แล้วก็ต้องเก็บรวบรวมผลงาน เช่น รายงาน ชิ้นงาน บันทึก และรวมถึงทักษะปฏิบัติต่าง ๆ เจตคติ ความรัก ความซาบซึ้ง กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำและผลงานเหล่านี้ต้องใช้วิธีประเมินที่มีความเหมาะสมและแตกต่างกัน เพื่อช่วยให้สามารถประเมินความรู้ความสามารถ และความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้เรียนได้ การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการประเมินหลาย ๆ ด้าน หลากหลายวิธี ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง และต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ข้อมูลที่มากพอที่จะสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ (กรมวิชาการ, 2545 ค)

ลักษณะสำคัญของการวัดและประเมินผลจากสภาพจริง

1. การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง มีลักษณะที่สำคัญ คือ ใช้วิธีการประเมิน กระบวนการคิดที่ซับซ้อน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิตและกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง
2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของแต่ละบุคคล
3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมมั่นในตนเอง สามารถพัฒนาตนเองได้
4. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอน และการวางแผน การสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่
5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้
6. ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

วิธีการและแหล่งข้อมูลที่ใช้

เพื่อให้การวัดและประเมินผลได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนผลการประเมิน อาจจะได้มาจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2545 ค)

1. สังเกตการณ์แสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
2. ชิ้นงาน ผลงาน รายงาน และกระบวนการ
3. การสัมภาษณ์
4. บันทึกของผู้เรียน
5. การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
6. การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ (Practical Assessment)
7. การวัดและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment)
8. แฟ้มผลงาน (Portfolio)
9. การประเมินตนเอง
10. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน
11. การประเมินกลุ่ม
12. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบทั้งแบบอัตนัยและแบบปรนัย

รายละเอียดของวิธีการวัดและประเมินผลที่สำคัญ

1. การสังเกต (Observe)

การสังเกตทำให้สามารถเรียนรู้เรื่องราวของผู้เรียนแต่ละคนได้ แต่การสังเกตที่ไม่ได้มีการเตรียม การในรายละเอียดต่าง ๆ หรือใช้วิธีการที่ไม่ดีก็จะทำให้ขาดความเชื่อมั่นได้ การใช้วิธีการสังเกตโดยตรงทำให้ได้ข้อมูลที่ดี และในการสังเกตจะต้องเลือกว่าจะสังเกตตามกรอบที่กำหนดไว้หรือไม่ต้องมีกรอบ

การสังเกตตามกรอบ จะประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ต้องกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
2. เครื่องมือที่ใช้บันทึกข้อมูล การสังเกต อาจใช้ตั้งแต่การบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal Notebook) จนกระทั่งมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
3. รายการสังเกตอาจจะแจ้งให้ผู้เรียนทราบหรือไม่ก็ได้ แต่ผู้สังเกตต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดี
4. ต้องเจาะผู้เรียนที่คิดไว้แล้วว่าจะสังเกตใคร

การสังเกตไม่มีกรอบ ควรจะมีลักษณะดังนี้

1. ไม่ต้องระบุจุดประสงค์ของการสังเกต

2. เพียงแต่ใช้เครื่องมือ เพื่อบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในกระดาษเปล่า
3. อาจะสังเกตผู้เรียนคนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่สังเกต อาจจะต้องใจ หรือไม่ตั้งใจก็ได้

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่ดีที่สุด ทำให้รู้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนที่ไม่ได้สังเกตด้วยตัวเองนั้นเป็นอย่างไร การสัมภาษณ์สามารถใช้ได้อย่างกว้างขวาง เช่น อาจสัมภาษณ์ความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ระยะเวลาที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน

3. การวัดและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment)

ความสามารถของผู้เรียนประเมินได้จากการแสดงออกโดยตรงจากการทำงานต่าง ๆ เป็นสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งเป็นของจริงหรือใกล้เคียงกับสภาพจริง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานได้จริง โดยประเมินจากกระบวนการทำงานกระบวนการคิด โดยเฉพาะความคิดขั้นสูง และผลงานที่ได้

ลักษณะสำคัญของการประเมินความสามารถคือ กำหนดวัตถุประสงค์ของงาน วิธีการทำงาน ผลสำเร็จของงาน มีคำสั่งควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน และมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน การประเมินความสามารถที่แสดงออกของผู้เรียน ทำได้หลากหลายแนวทางต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม สภาพการณ์ และความสนใจของผู้เรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานเป็นการเก็บรวบรวม และสร้างเอกสาร หลักฐานเกี่ยวกับผลงานของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงความสำเร็จเชิงสมรรถนะเฉพาะด้าน ที่ได้มีการคัดสรรมาแล้ว

แฟ้มสะสมผลงานจะแสดงให้เห็นความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ความสำเร็จ และพัฒนาการของผู้เรียน เป็นสิ่งที่บ่งบอกให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ตรงไหน ขึ้นไหนและกำลังเดินทางไปทางไหน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยตนเอง รู้จักและเข้าใจหลักเกณฑ์ของผลงานที่ดีเป็นอย่างไร

ลักษณะงานที่ให้ผู้เรียนทำ

- 1) ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกทำผลิตผลตามความถนัดและความสามารถ
- 2) ผู้เรียนต้องใช้ความสามารถหลากหลาย
- 3) ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์และทำงานด้วยตนเอง

- 4) ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในการใช้เวลาเพื่อปรับปรุงผลผลิต
- 5) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงาน และเปิดโอกาสให้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม

หลักการประเมินผล โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

- 1) เป็นการรวบรวมสิ่งที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยเก็บรวบรวมเป็นระยะ
- 2) เป็นการรวบรวมผลงานที่แสดงให้เห็นพัฒนาการระดับต่าง ๆ ในเชิงคุณภาพไม่ใช่ปริมาณ
- 3) เป็นแนวทางและเป็นสิ่งที่ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้
- 4) เป็นการรวบรวมผลงานที่แสดงลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน
- 5) มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้
- 6) ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น และประเมินผลร่วมกัน
- 7) เป็นการรวบรวมเอกสารอย่างหลากหลาย ทั้งที่เป็นตัวอย่างให้เห็นกระบวนการและตัวอย่างที่เป็นผลผลิต

สิ่งที่รวบรวม

1. ตัวอย่างผลงานที่แสดงให้เห็นกระบวนการพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งเน้นกิจกรรมและกระบวนการที่ผู้เรียนใช้
2. ตัวอย่างผลงานผู้เรียนที่เป็นผลผลิตที่ทำเสร็จแล้ว เช่น โครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นจุดเด่นของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
3. ผลการสังเกตของผู้สอน
4. ข้อมูลที่รวบรวม โดยใช้การวัดผลและประเมินผล
5. ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

ขั้นตอนการประเมินโดยใช้แฟ้มผลงาน

1. วางแผนการจัดทำแฟ้มผลงาน
 - 1) การเตรียมตัวผู้สอนศึกษาลักษณะมาตรฐานแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล ฯลฯ
 - 2) การเตรียมตัวผู้เรียน แจ้งผลการเรียนรู้ กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ การวัดผล ประเมินผล ฯลฯ
2. การเก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐาน โดยการวางแผนร่วมกับผู้เรียนให้อภิปรายในประเด็นต่อไปนี้ เก็บอย่างไร เก็บเมื่อไร เก็บไว้ที่ใด

3. คัดเลือกผลงาน คัดเลือกอย่างไร ต้องครอบคลุมอะไรบ้าง ใครเป็นคนคัดเลือก (ผู้เรียนรวบรวม คัดเลือก ตีกรตรง และทบทวน) ลักษณะ ชิ้นงานที่ผู้เรียนควรเก็บดีที่สุด ชอบมีคุณค่า ทำยาก มีความหมาย เป็นที่ระลึก

4. การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงานของผู้เรียน ขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาอารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียนอันจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจ โดยการให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกต่องานที่ผู้เรียนทำ

5. การประเมินผลงานของตนเอง เมื่อผู้เรียนจัดทำเพิ่มสะสมผลงานเสร็จสิ้นแล้วประสบการณ์การเรียนรู้ อันมีค่าจากผลงานเหล่านี้ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินผลงานของตนเองโดยอาจจะให้ตอบคำถามเหล่านี้ “สิ่งที่จุดประกายให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการผลิตผลงานในเพิ่มนี้ คิดว่างานชิ้นใดทำได้ดีเป็นพิเศษ และคิดว่างานชิ้นใดที่อยากจะพัฒนาให้ดีขึ้นอีก” ในการประเมินผลงานนั้น ต้องฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ทั้งจุดเด่นและจุดบกพร่องของงานก่อนการตัดสิน

6. ประเมินเพิ่มงานโดยกลุ่ม ควรกำหนดวันใดวันหนึ่งให้เป็นวันประเมินงานทุกกลุ่มร่วมกัน ให้แต่ละคนเขียนข้อวิจารณ์ วิธีนี้ผู้เรียนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งช่วยเสริมแรงคิดได้รับข้อเสนอแนะเพื่อให้เห็นแง่มุมหลากหลายสามารถนำไปพัฒนาเพิ่มของตนให้ดียิ่งขึ้น

7. การประเมินผลงานโดยผู้สอน ในการประเมินผลงานของผู้เรียน นอกจากจะพิจารณากระบวนการทำงาน คุณภาพของงานแล้วจะต้องพิจารณานิสัยการทำงาน ทักษะการเรียนรู้ ทักษะทางสังคม โดยจัดทำ Rating Scale ประกอบการประเมิน

8. การจัดนิทรรศการผลงานของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลงาน ได้อธิบายผลงานของตนเองให้บุคคลต่าง ๆ ได้รับทราบว่ามีความคิดอย่างไร และมีความคาดหวังอะไรในผลงาน พร้อมทั้งได้มีโอกาสรับการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลอื่น ๆ

หมายเหตุ การประเมินโดยเพิ่มสะสมผลงานผู้เรียนจะต้องทำเพิ่มสะสมงานที่แสดงถึงพัฒนาการด้านความรู้ ความคิด ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมจำนวน 1 เพิ่ม

5. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Assessment)

เป็นการตัดสินใจโดยให้กลุ่มเพื่อนทำงานร่วมด้วยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา เช่น

- ความคิดสร้างสรรค์
- การช่วยเหลือกลุ่ม
- ความสามารถในการที่จะทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา

เกณฑ์อื่น ๆ ได้แก่ การค้นคว้า การรวบรวมข้อมูล การเขียนรายงาน การนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ

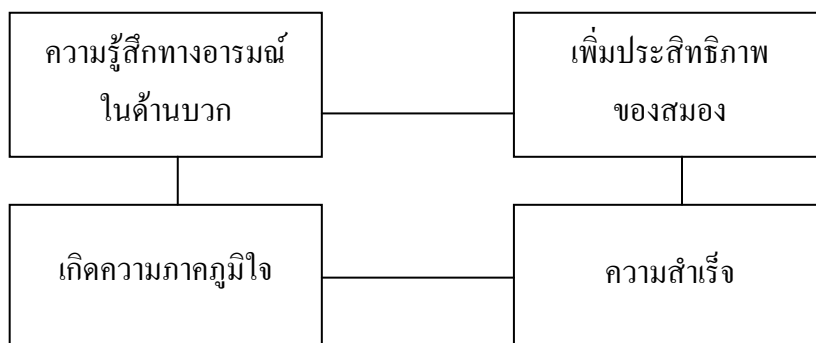
6. การประเมินกลุ่ม (Group Assessment)

ความสามารถที่จะทำงานในฐานะสมาชิกผู้มีประสิทธิภาพของกลุ่ม ถือเป็นทักษะที่สำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกกลุ่มวิชาจะต้องเน้นย้ำการทำงานเป็นกลุ่มมีการจัดความพร้อมอย่างมีคุณภาพ และมีการประเมินผลที่ละเอียดรอบคอบ การทำงานกลุ่มของผู้เรียนจะมีคุณภาพสูงสุด รวมทั้งให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เมื่อมีการปฏิบัติดังนี้

- 1) จัดบรรยากาศให้เหมาะสม ช่วยให้ผู้เรียนรับทราบและเข้าใจว่าการทำงานกลุ่มจะให้ผลดีแก่ผู้เรียนอย่างไร ผลงานกลุ่มจะประเมินด้วยวิธีใด
- 2) แจ้งให้ผู้เรียนทราบว่า งานของกลุ่มจะประเมินผลเมื่อใด การแจ้งล่วงหน้าจะทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความกดดัน ต้องคอยวิตกกังวลว่าเมื่อใดผู้สอนจึงจะประเมินผล
- 3) คະแนบที่กำหนดให้ ไม่ควรมากเกินไป เพราะหลักการต้องการจะพัฒนาการทำงานร่วมกัน
- 4) แจ้งเกณฑ์การประเมินผลให้ผู้เรียนทราบและบอกเกณฑ์บางส่วนให้พร้อมทั้งให้ผู้เรียนเพิ่มเติมเกณฑ์ของตนเองได้ จึงค่อยตัดสินใจว่าแต่ละเกณฑ์จะให้คะแนนอย่างไร
- 5) จัดเวลาให้ผู้เรียนได้มีการสำรวจว่าคุ่มค่าแก่การเรียนรู้หรือไม่ เป็นการให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ผลสำเร็จของตนเอง มีเวลาแยกแยะว่ายังมีจุดใดที่น่าจะทำให้ได้ดียิ่งขึ้นอีก
- 6) ผู้สอนต้องมั่นใจและกระจ่างชัดเจนว่า สิ่งที่จะประเมินผล คือผลผลิตจากงานของกลุ่มหรือประเมินผลกระบวนการทำงาน กระบวนการและผลผลิตเป็นคนละเรื่องกัน และจำเป็นจะต้องมีแนวทางการประเมินที่แตกต่างกัน ในการทำกิจกรรมกลุ่ม บางกิจกรรมใช้การประเมินผลผลิต แต่บางกิจกรรมอาจใช้เพื่อการประเมินผล กระบวนการปฏิบัติเท่านั้น
- 7) ต้องระงับอันตรายจากการประเมินงานกลุ่มเป็นรายบุคคล เพราะจะนำไปสู่ความรู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจ และการโต้แย้งอย่างรุนแรง ต้องมีการแจ้งเกณฑ์ให้ทราบล่วงหน้า มีการอภิปรายมีข้อตกลง ตั้งแต่แรกเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรม การประเมินผลบุคคลควรจะทำต่อเมื่อผู้เรียนทั้งกลุ่มได้รับการพัฒนาความมั่นใจและความเชื่อมั่น
- 8) พิจารณารูปวิธีการจัดกลุ่ม จะให้ผู้เรียนเลือกเข้ากลุ่มเองหรือไม่ (มีแนวโน้มที่จะเลือกเข้ากลุ่มเก่ง) หรือจะใช้การสุ่มจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม เพื่อให้แต่ละความสามารถในกลุ่ม (วิธีนี้จะได้ผลดีสำหรับงานที่ใช้เกณฑ์วัดย่อย ๆ ซึ่งอาจมีการหมุนเวียนสมาชิกกลุ่ม) หรือผู้สอนต้องการจัดผู้เรียนให้สมดุลทุกกลุ่ม เพื่อลดประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถและทักษะของผู้เรียน วิธีการนี้มีประโยชน์เพื่อจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างมีคุณภาพ แต่ต้องการทักษะการประสานงานที่สูงมากในการจัดการ

7. ประเมินตนเอง (Self Assessment)

ในการเสนอผลงาน ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนมีการประเมินตนเอง ทั้งด้านความคิดและด้านความรู้สึก โดยให้ผู้เรียนได้พูดถึงงานของตน มีขั้นตอนกระบวนการทำอย่างไร มีจุดบกพร่องจุดดีตรงไหน ผู้เรียนได้ความรู้อะไรบ้าง และผู้เรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่องานที่ทำ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์งานของผู้เรียนอันจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจ (กรมวิชาการ. 2545 ค)

8. การเขียนรายงาน (Self – Report)

เป็นการให้ผู้เรียนเขียนรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง เหมือนการสัมภาษณ์เพียงแต่ไม่มีคนคอยตั้งคำถามเท่านั้นเอง

จากวิธีการประเมินผลดังกล่าว สามารถนำมาจัดแสดงวิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ในด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมได้ (กรมวิชาการ. 2545 ค)

แหล่งการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มการเรียนรู้และเทคโนโลยี ผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาหาความรู้ หรือเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ประสบความสำเร็จในงาน/อาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ฯลฯ
2. แหล่งวิทยากร ได้แก่ สถาบัน องค์กร หน่วยงาน ห้องสมุด ศูนย์วิทยากรทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
3. สถานประกอบการ สถานประกอบวิชาชีพอิสระ โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานวิจัยในท้องถิ่น ซึ่งให้บริการความรู้ ฝึกอบรมเกี่ยวกับงาน และวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น

4. สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ วารสาร หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดี-รอม วีซีดี วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

(CAI) ฯลฯ

หลักการแนวคิดทฤษฎีของการมีส่วนร่วม

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 (2) ว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกสถานที่ได้ มีผู้กล่าวถึงแนวคิดของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2545 : 7-8) ได้กล่าวว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศท้องถิ่นเป็นรากฐานของประเทศ ดังนั้น หากจะพัฒนาประเทศด้วยการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาท้องถิ่นด้วยการศึกษาเป็นเบื้องต้น การศึกษาจำเป็นต้องสนองความต้องการของประเทศ และในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของประเทศ และในขณะเดียวกัน ก็จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นด้วยแต่ละท้องถิ่นอาจมีความต้องการที่คล้ายกันหรือแตกต่างกันบ้าง ดังนั้น ถ้ารัฐมุ่งจัดการศึกษาสนองตามความต้องการของรัฐมากเกินไปก็จะละเลยท้องถิ่นหรือถ้าท้องถิ่นต้องการจัดการศึกษาสนองตามความต้องการของท้องถิ่นมากเกินไปจนขาดการตระหนักถึงความต้องการของรัฐ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาวิธีการในการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของแต่ละท้องถิ่นให้ได้และขณะเดียวกันก็ต้องตอบสนองต่อนโยบาย และความต้องการของรัฐด้วย

จากการพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 2 แนวคิด แนวคิดแรกให้เริ่มที่พัฒนาสถานศึกษาแล้วนำความเข้มแข็งของสถานศึกษาไปพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น อีกแนวคิดคือพัฒนาชุมชนก่อน เมื่อชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็งแล้วก็พัฒนาส่วนต่าง ๆ ของชุมชนซึ่งรวมถึงสถานศึกษาด้วย โดยใช้หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาดังนี้

1. การกระจายอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบไปให้สถานศึกษาเพราะสถานศึกษาตั้งอยู่ในท้องถิ่นย่อมทราบความต้องการของท้องถิ่นด้วย

2. การมีส่วนร่วมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมรับผิดชอบและร่วมประเมินผลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสถาบัน ทางสังคมอื่น ๆ การมีส่วนร่วมที่ดีควรกระทำในลักษณะการเป็นหุ้นส่วน

3. ความโปร่งใส มีความสุจริต และความเป็นธรรม

4. ความสามารถที่จะตรวจสอบได้ สามารถอธิบายสิ่งที่เราทำได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือและความศรัทธา

5. การคาดคะเนอนาคต สิ่งที่จะนำไปในการบริการจัดการจะต้องคาดคะเนไม่ว่าจะเกิดผลลัพธ์อย่างไร จะมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร สิ่งใดก็ตามที่สามารถคาดคะเนได้ก็จะลดความเสี่ยงลงได้

6. ความเสมอภาค ที่สำคัญความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษา การลงทุนทางการศึกษาคุณภาพของการศึกษาที่จะได้รับ แต่สิ่งที่ต้องตระหนักเกี่ยวกับความเสมอภาค คือ เมื่อเกิดความเสมอภาคอย่างหนึ่งมักจะก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคอีกอย่างเช่นกัน

โคเฮนและอัฟฮอฟ (สุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์. 2548 : 12-14 ; อ้างอิงจาก Cohen;& Uphoff, 1977 : 7-26) เป็นนักวิชาการที่ศึกษาวิจัยและปฏิบัติงานโครงการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็นอย่างมาก ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โคเฮน และอัฟฮอฟ กล่าวถึงกรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่า มีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (What Participation Are We Concerned With?) หรือที่โคเฮน และ อัฟฮอฟ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม (Kinds of participation) ซึ่งทั้งสองกล่าวว่า 4 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (participation in implementation)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (participation in benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation)

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (Whose Participation Are We Concerted With?) ในส่วนนี้มีคำที่ใช้ในความหมายกว้างคำหนึ่ง คือ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (popular participation) ซึ่งโคเฮนและอัฟฮอฟ ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น (local residents or local people)
2. ผู้นำท้องถิ่น (local leaders)
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ (government personnel)
4. คนต่างชาติ (foreign personnel)

กลุ่มคนทั้ง 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมนี้ ย่อมมีคุณลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น โคเฮนและอัฟฮอฟ เสนอว่าคุณลักษณะของบุคคลที่ควรพิจารณา คือ

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพของครอบครัว
4. การศึกษา
5. การแบ่งกลุ่มในสังคม ได้แก่ กลุ่มชนชาติ เผ่า เชื้อชาติ ศาสนาที่นับถือชั้นวรรณะ ภาษาที่ใช้ แหล่งกำเนิด และอื่น ๆ
6. อาชีพ
7. รายได้
8. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
9. ระยะทางของที่พักกับที่ตั้งของโครงการร่วมมือ
10. สถานภาพของการถือครองที่ดิน
11. สถานภาพของการได้รับการจ้างงาน (เช่น ทำงานเต็มเวลาหรือไม่เต็มเวลา)

มิติที่ 2 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (How is Participation Occurring with in the Project?) ในมิตินี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 1.1 แรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
 - 1.2 แรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มาจากที่ใด
2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 2.1 รูปแบบขององค์กร
 - 2.2 การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม
3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 3.1 ระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วม
 - 3.2 ช่วงของกิจกรรม
4. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 4.1 การให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม
 - 4.2 ปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) ได้กล่าวถึงเรื่องที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ตามทฤษฎีของโคเฮนและอัทซอพ ซึ่งจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ (Participation in decision making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เช่น การเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน การมาร่วมประชุมกับทางโรงเรียน การให้ความคิดเห็นและการวางแผนงานให้กับโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Participation in implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การบริจาคเงิน/วัสดุสิ่งของและการช่วยหาทรัพยากรให้กับโรงเรียน การเข้ามาช่วยเหลือด้วยแรงงาน การช่วยประสานงานกับคนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ การมาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน การมาร่วมทำกิจกรรมตามที่โรงเรียนมอบหมาย การมารับส่งบุตรหลานและดูแลระหว่างที่อยู่โรงเรียน การช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน การให้ความอุปถัมภ์แก่ทางโรงเรียน การเข้ามาให้บริการด้านสุขภาพอนามัยและให้บริการด้านสาธารณสุขโรค การเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย เช่น การเข้ามาใช้บริการของโรงเรียน การเข้ามาเป็นลูกจ้างรายวันของโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้ เช่น การให้ข่าวสารที่เป็นการสะท้อนภาพการทำงานของโรงเรียน การร้องเรียนต่อทางโรงเรียน การตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและครู

ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยหาญ (2545 : 21-24) ได้ให้แนวคิดวิธีการการพัฒนาชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการเปิดโอกาสให้บุคคล และผู้แทนของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาร่วมตัดสินใจอนาคตของชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาและร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ ร่วมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน และสร้างการยอมรับความ

รับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนมีส่วนร่วม เกิดพลังของการสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อท้องถิ่น

จันทรานี สงวนนาม (2545 : 67) ได้อธิบายทฤษฎี y (Theory y) ของแมคเกรเกอร์ (McGregor) โดยมีแนวความคิดว่าคนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุนและมีความรับผิดชอบถ้าสภาวะการทำงานทำให้พอใจ คนไม่เกียจคร้านขยันและไว้วางใจได้โดยจะควบคุมตนเองในการทำงานให้เกิดผลดีต่อองค์กร คนมีความคิดริเริ่มในการทำงานถ้าได้รับการจูงใจที่ถูกต้องจากกลุ่มเพื่อนมากกว่า การจูงใจที่เป็นตัวเงินและคนมักพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอจะเห็นได้ว่าแมคเกรเกอร์ได้แนะนำเทคนิคในการบริการว่าควรจัดการขยายงานให้กว้างขึ้นเพื่อให้งานของผู้ปฏิบัติได้รับความสนใจและทำทนายต่อการปฏิบัติมากขึ้นและมีความเห็นว่าการบริการแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลดีต่อการควบคุมตนเอง

วรูม และเยทตัน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537 : 183-184 ; อ้างอิงจาก Vroom;& Yetton. 1973) ได้เสนอแนวทางในการที่จะกำหนดว่า เมื่อไรควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไรในการตัดสินใจ ตัวแบบ (Model) ของวรูม และเยทตันได้เสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้ควรจะขึ้นกับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น วรูม และเยทตัน ได้เสนอแนะกฎไว้ 2 กลุ่ม คือ

กฎกลุ่มแรก เป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ

กฎกลุ่มที่สอง เป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจนั้น มีทางเลือกอยู่ 5 วิธี ตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจคนเดียว (Unilateral) ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ (Shared) ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี มีดังนี้

1. ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำพัง
2. ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่นแล้วตัดสินใจเอง
3. ผู้บริหารหารือกับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิด และข้อเสนอแนะแล้วตัดสินใจเอง
4. ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยการอภิปรายแล้วตัดสินใจ
5. ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาแล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

เพทแมน (ติน ปรัชญาพฤทธิ 2533 : 642-643 ; อ้างอิงจาก C.Pateman. 1976 : 14-18)

ได้แบ่งทฤษฎีการให้มีส่วนร่วมไว้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

ทฤษฎีความเป็นผู้แทน ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้บริหารและถือว่าการให้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอน เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานดี ทฤษฎีนี้

เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับและการประชุมปรึกษาหารือประจำปี

ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบให้มีส่วนร่วม การให้มีส่วนร่วมในแนวทฤษฎีนี้มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบ นั่นคือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของบุคลากร

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นหรือโรงเรียนให้ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดการตัดสินใจ การดำเนินงาน การประเมินผล และรับผลประโยชน์และในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่งผลให้เกิดพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ว่าจะพัฒนาในด้านใด ๆ ดังนั้น การที่ประชาชนหรือผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ นั้นต้องสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจ และความตระหนักให้เห็นคุณค่าอันได้แก่ คุณภาพด้านการศึกษาของนักเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและผลักดันให้นักเรียนประสบความสำเร็จสูงสุดในด้านการศึกษาและก้าวหน้าในอาชีพ

ความหมายของการมีส่วนร่วม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 30) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน ในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 67) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

จันทรานี สงวนนาม (2545 : 69) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของคริสทอเกิร์ส (Argyris) ซึ่งกล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมมือในการพัฒนาองค์การที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์การควรประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์การย่อมมีความผูกพันกับองค์การที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การ แม้เพียงได้รับทั้งความคิดเห็น ก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารตนขององค์การแล้ว

2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิกและความร่วมมือนั้นจะแพร่ขยายไปทั้งองค์การทำให้สมาชิกทั้งองค์การมีเป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วมเป็นการยินยอมและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะมีผลทั้งทางใจ การยอมรับ การสนับสนุนและผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์การ

สุวัช พานิชวงษ์ (2546 : 20) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงกิจกรรม กระบวนการที่เกิดจากการร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม และสังคมที่จะประกอบกิจกรรม หรือปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความสมัครใจ โดยมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกันทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจเสียสละลงมือปฏิบัติและประเมินผลงานร่วมกันเป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ก่อให้เกิดการยอมรับและการร่วมมือกันของทุกฝ่าย

เออร์วิน (อุดม เหลืองสด. 2545 : 17 ; อ้างอิงจาก Ervin. 1796 : 138) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า คือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิดตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาพร้อมกันการใช้วิทยากรที่เหมาะสมให้การสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์การ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ขวัญตา กิระวิศาสตร์ (2545 : 15) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือโครงการต่าง ๆ ขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย การร่วมวางแผน คิดแก้ไข ปฏิบัติ ติดตามผล และร่วมรักษามาตรฐานที่กลุ่มกำหนดขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จขององค์การ และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ จะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการ/กิจกรรมที่เกิดจากการร่วมมือระหว่างบุคคลหรือกลุ่มที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานในกระบวนการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความสมัครใจในด้านการคิดและตัดสินใจ การดำเนินการและปฏิบัติงาน การประเมินผล และรับผลประโยชน์จากกระบวนการหรือกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน

ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีผู้ให้ความคิดเห็นและข้อสรุปดังนี้

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen;& Uphoff. 1977 : 7-10) กล่าวว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วง ดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการ นั้นจะไดมาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ นอกจากความ สำคัญ ของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ ภายใน กลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้จะรวมทั้งผลประโยชน์ในการบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบ ที่ เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษได้ทั้งบุคคลและสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่ จะต้องสังเกตคือความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) จะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

อุดม เหลืองสด (2545 : 19) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องสร้างกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองได้เข้ามาจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนโดยมีขั้นตอนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมคิดริเริ่ม และตัดสินใจ หมายถึง การกำหนดความต้องการและจัดลำดับ ความสำคัญ แล้วร่วมตัดสินใจทั้งในช่วงเริ่มต้น ช่วงวางแผน และช่วงปฏิบัติตามแผน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ กำหนด วิธีการและแนวทางการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การทำประโยชน์ให้กับงานทั้งช่วยเหลือด้าน ทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือโดยการบริหารงานประสานงานและขอความช่วยเหลือ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งการประเมินผลความก้าวหน้า และประเมินผลสรุปขยายผล โดย สังเกตจากความชอบ ความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคลได้

5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การรับผลประโยชน์ทั้งเชิงปริมาณและเชิง คุณภาพ โดยกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มทั้งทางบวกและทางลบ

ดังนี้

เจมส์ คัดดี้ ปีนทอง (2527 :10) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ 4 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

กรมสามัญศึกษา (2544 : 6) ได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมว่ามี 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมวางแผน
3. การมีส่วนร่วมดำเนินการ
4. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ฐิตาพร ประเสริฐสุด (2548 : 42) กล่าวว่า ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม นั้น จะต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 11-12) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ร่วมแสดงความคิดเห็น
2. ร่วมสละทรัพยากรวัสดุ
3. ร่วมสละแรงกาย
4. ร่วมสละเวลา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมผู้เรียน

รุ่ง แก้วแดง (2542 : 166 – 184) กล่าวว่าครูคนแรกของเด็กคือ พ่อ และแม่ ปู่ ย่า ตา และยาย ร่วมเป็นครูด้วย ครอบครัวยุคก่อนการอ่าน ออกเสียงได้ กล่อมเกลาด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเรียนแบบอย่างจากมาตรฐานการปฏิบัติของบุคคลในครอบครัว เรียนอาชีพโดยการถ่ายทอด จนคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง สำหรับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในประเทศสหรัฐอเมริกา ในการส่งเสริมในความเป็นหุ้นส่วน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า ของเด็ก ในด้านสังคม อารมณ์ และด้านวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 58) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียน ชุมชน และสถาบันชุมชน ครอบครัวย่อมมีส่วนร่วมให้แก่การศึกษา เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ของลูกได้ทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ชุมชน เข้ามาร่วมกำหนดนโยบาย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

อภิญา เวชยชัย (2544 : (8) และ 41-46) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการร่วมมือกับทางโรงเรียน เพื่อพัฒนาการศึกษาทุกหลายระดับ คือการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมในระดับนโยบาย และการมีส่วนร่วมในการพิทักษ์สิทธิ์

การมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ เป็นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครู เช่น

1. เป็นครูร่วมสอน (Co-Instructor) โดยร่วมกำหนดบทเรียน และกิจกรรมด้านการเรียนการสอน
2. ให้ข้อมูลเสริมบทเรียน คือ ร่วมให้ข้อมูลเพิ่มเติม ช่วยให้ครูสร้างหลักสูตรที่ลึกซึ้งตามความหลากหลายและประสบการณ์ แตกต่างกันในด้านอาชีพของผู้ปกครอง
3. ร่วมจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ คือจัดกิจกรรมให้เด็กทำงานร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจร่วมเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือ
4. ร่วมให้ข้อมูลแหล่งทรัพยากร เนื่องจากโรงเรียนมีทรัพยากรจำกัด การที่พ่อแม่ผู้ปกครองร่วมกันให้ข้อมูล แหล่งทรัพยากร ที่โรงเรียนจะติดต่อขอความร่วมมือได้เป็นการขยายความร่วมมือ
5. การช่วยเหลือกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นการร่วมกันจัดกิจกรรม และดูแลนักเรียน ในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเป็นประจำ เช่น กีฬาสี ทำบุญประจำปี และกิจกรรมพิเศษ เช่น การไปศึกษานอกสถานที่ การเป็นโค้ช การเปิดสถานที่ทำงานโดยให้เด็ก ๆ ไปศึกษาดูงาน และฝึกงาน

นอกจากนี้ อภิญา เวชชัย (2544 : 143-149) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. บทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่บ้าน ซึ่งครอบครัวได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยผ่านกระบวนการอบรมป้อนและเลี้ยงดูในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในเชิงจริยธรรม ทักษะต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป แต่ปัจจุบันพบว่าบทบาทของครอบครัวเปลี่ยนไปมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากไม่สามารถสร้างพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่ดีและละเลยต่อบทบาทในส่วนนี้ของตน โดยคาดหวังให้โรงเรียนทำหน้าที่นี้แทน ซึ่งบทบาทดังกล่าวจะต้องเป็นบทบาทที่ไม้อาจแยกจากกันได้ระหว่างบ้านและโรงเรียน

2. บทบาทการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ เป็นบทบาทความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับทางโรงเรียน โดยพ่อแม่จะเป็นฝ่ายเข้าหาครูเพื่อถามคำถาม ขอข้อมูล แลกเปลี่ยนปัญหา ทิศนะต่อการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ๆ รวมทั้งปัญหาในการเรียนของเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปกครองที่มีลูกวัยก่อนเรียนและระดับประถมศึกษา บทบาทของผู้ปกครองในระดับปฏิบัติเป็นบทบาทในวงกว้างที่สามารถระดมความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครองมาเข้าร่วมได้อย่างกว้างขวาง ตามเงื่อนไขเวลาและความพร้อม เช่น

2.1 การจัดหาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องทุน ทรัพยากร การบริจาคเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างที่โรงเรียนกำหนดไว้

2.2 การเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาด้านวิชาการให้แก่เด็ก เช่น การเข้ามาช่วยงานเป็นอาจารย์พิเศษให้แก่โรงเรียนในกรณีที่บุคลากรขาดแคลน

2.3 การร่วมกิจกรรมประจำของโรงเรียน หรือกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เช่น ทักษะศึกษา การเป็นโค้ชทีมกีฬา การจัดโครงการส่งเสริมจริยธรรมต่าง ๆ

2.4 การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในงานด้านต่างๆ การจัดกลุ่มกัลยาณมิตรในหมู่ผู้ปกครองกันเอง เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กหรือพ่อแม่ การเยี่ยมบ้านให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษหรือมีภาวะวิกฤตที่ทำให้ครอบครัวอ่อนแอลงดับพลันและการช่วยเหลือ งานให้ห้องสมุด

2.5 การเข้าร่วมปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้แก่นักเรียน

2.6 การร่วมงานด้านการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การศึกษาวิจัยการร่วมบริหารโครงการที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียน

2.7 การให้พื้นที่ของหน่วยงานเป็นที่ศึกษาดูงานเป็นสถานฝึกงานให้แก่นักเรียน และนักศึกษาในสถานศึกษา

3. บทบาทการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารและการตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมพิจารณาปัญหา ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม จนถึงมีส่วนร่วม

ร่วมในการติดตามและประเมิน ผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรการที่กำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น การร่วมให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ด้านวิชาการ บทบาทในการเข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมคิดในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ ยังเป็นบทบาทที่พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าร่วมไม่มากนัก เพราะโดยทั่วไปจะเป็นบทบาทที่ค่อนข้างเป็นทางการมีความผูกพันที่ต้องใช้เวลาและมีความรับผิดชอบต่อเนื่อง ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งอาจคิดว่าตนขาดความรู้และทักษะดังกล่าว จึงทำให้ระดับความร่วมมือน้อยลง

4. บทบาทการมีส่วนร่วมในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิ คือการเข้ามาทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียง เฝ้าระวังในการใช้อำนาจและกลไกการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม การตรวจสอบการใช้งบประมาณหรือการเป็นผู้แทนในการติดต่อสื่อสารกับสื่อมวลชน เพื่อให้ข้อมูล ท้วงติง เสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานใด ๆ ที่มีแนวโน้มละเมิดสิทธิของเด็ก จากการศึกษาพบว่าบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก อย่างไรก็ตามการดำเนินงานย่อมต้องอาศัยความร่วมมือ การใช้เวลาและการมีทักษะหลาย ๆ ด้านที่ลึกซึ้งกว่าระดับทั่วไป ต้องอาศัยทักษะ การประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

5. บทบาทในการแก้ปัญหาเชิงสังคมและการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก คือการเข้ามา ร่วมแก้ปัญหาความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น การปฏิเสธรองเรียน ก้าวร้าว การใช้ความรุนแรง ในโรงเรียน ทั้งนี้โดยทั่วไปเป็นบทบาทที่หลายประเทศต่างให้ความสนใจเข้ามาร่วมช่วยเหลือทั้งต่อเด็ก และครอบครัวของเด็ก

6. บทบาทในการขยายความร่วมมือด้านเครือข่ายของผู้ปกครอง เป็นบทบาทในการขยาย การรวมกลุ่มของผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็ง มีการสนับสนุนช่วยเหลือกันในหลายด้านทั้งในด้าน ข้อมูลทรัพยากร ความรู้ทางกฎหมาย การพัฒนาบุคคล การแลกเปลี่ยนทักษะการทำงานและ บทเรียนต่าง ๆ เพื่อเสริมพลังขององค์กร ผู้ปกครองด้วยกันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

อรณี หรดาล (2536 : 70-71) กล่าวว่า ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่เด็กที่บ้าน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งรอบตัว รวมทั้งการให้ความสนใจและสนทนาซักถามเด็ก เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ทำในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้าน

2. มีส่วนในการเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กที่โรงเรียน หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กที่โรงเรียน ได้แก่

2.1 เป็นผู้ช่วยครู ขณะทำกิจกรรมการจัดหาและเตรียมสื่อการสอน บางกิจกรรมอาจ ช่วยตามงานเด็ก

2.2 เป็นวิทยากรพิเศษ ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านหรือประกอบอาชีพที่เด็กส่วนมากสนใจ โดยโรงเรียนอาจเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษ นอกจากจะสนองของความสนใจแล้วยังเป็นการแนะแนวด้านอาชีพให้กับเด็กได้อีกด้วย

3. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนในรูปแบบของวัสดุ สิ่งของ กำลังทรัพย์ และในรูปของแรงงาน เป็นคณะกรรมการโรงเรียนคอยให้ความช่วยเหลือด้านการให้คำปรึกษาแนวการจัดประการณ์ การจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การจัดหาบุคลากรที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ เป็นพิเศษ การจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองเพื่อการประสานให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เกตุสุเดช กำแพงแก้ว (2544 : 31-32 ; อ้างอิงจาก Epstein. 1995 : 701-705) ได้เสนอ “โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์” ประกอบด้วย

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) หมายถึง ความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (housing) สุขภาพ (health) โภชนาการ (nutrition) เครื่องนุ่งห่ม (clothing) ความปลอดภัย (safety) ทักษะของผู้ปกครอง (parenting skills) ต่อเด็กทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว

2. การสื่อสาร (Communicating) หมายถึง ความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน (basic responsibilities of schools) ได้แก่ การสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน (School-to-home) และการสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน (home-to-school)

3. การอาสาสมัคร (Volunteering) หมายถึง การมีส่วนร่วมที่โรงเรียนและเพื่อโรงเรียน (involvement at and for the school) ได้แก่ 1) การอาสาสมัครในโรงเรียนหรือชั้นเรียน เช่น ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน หรือผู้ปกครอง ในด้านต่าง ๆ 2) การอาสาสมัครเพื่อโรงเรียนหรือชั้นเรียน เช่น ช่วยโครงการของโรงเรียนและความก้าวหน้าของเด็กในทุกที่ทุกเวลา 3) การเป็นผู้ร่วมในทุกการแสดง กีฬา เหตุการณ์ การมอบรางวัล การเฉลิมฉลองและอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

5. การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการเป็นผู้นำในองค์การต่าง ๆ เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู (Parent and Teacher Association : PTA) องค์การผู้ปกครองและครู (Parent and Teacher Organization : PTO) หรือสภาที่ปรึกษาคณะกรรมการ หรือกลุ่มที่ปรึกษาโรงเรียนอิสระต่าง ๆ โดยการเป็นสมาชิก ผู้มีส่วนร่วม ผู้นำหรือตัวแทน เป็นต้น

รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ และอรุณี สถานพงษ์ (2544 : 19-23) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมบทบาทของพ่อแม่ และผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมทางการศึกษา โรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูบุตรตามธรรมชาติด้วยการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในครัวเรือนกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ส่งเสริมสนับสนุนหน้าที่ ความรับผิดชอบและความสามารถของพ่อแม่ และผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กสร้างเครือข่ายการให้บริการต่าง ๆ ของชุมชน ที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพิ่มจำนวนพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่จะสามารถเข้ามาร่วมกิจกรรมโดยตรงกับโรงเรียนสร้างศูนย์ข้อมูลด้านการเรียนการสอน ที่พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถเรียกใช้ได้ อบรมบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนให้สามารถถ่ายทอดความรู้ทักษะ และความชำนาญในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การส่งเสริมระบบการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง กับโรงเรียน สร้างระบบการสื่อสารสองทาง โดยใช้วิธีการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาของนักเรียนแต่ละคนได้มีความทันสมัยและทันต่อความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียนและโรงเรียน โดยสร้างฐานข้อมูลของเด็กร่วมกัน จัดระบบการประชุม มีการพบปะสังสรรค์ร่วมกันระหว่าง พ่อแม่ ผู้ปกครอง โรงเรียน และส่งเสริมการสร้างสื่อให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองกับความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ สำหรับบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนผู้ปกครองควรได้รับรู้กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งในและนอกชั้นเรียน โรงเรียนต้องชี้แจงจุดประสงค์ในการวัดผลการศึกษาในแต่ละวิชา เพื่อให้ทราบว่าโรงเรียนมีความคาดหวังสัมฤทธิ์ผลในตัวนักเรียนระดับใด เผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างทางเลือกในการกำหนดบทบาทของตนต่อการศึกษาของบุตรหลาน มอบหมายการบ้านให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนนำปัญหาและข้อข้องใจไปปรึกษากับผู้ปกครองเพื่อแสวงหาคำตอบร่วมกัน จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้ปรับเปลี่ยน และเรียนรู้บทบาทหน้าที่และรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนกับผู้ปกครอง สรรวจข้อมูลผู้ปกครองทั้งในเชิงความรู้ ความเชี่ยวชาญพิเศษ ระดับความสนใจในกิจกรรมทางการศึกษาและเวลาที่อาจสามารถทำหน้าที่อาสาสมัครทางการศึกษา โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนฝึกรอบรม และทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังต้องการส่งเสริมให้พ่อแม่ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เผยแพร่สิทธิและรูปแบบวิธีการของพ่อแม่ และผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนจัดตั้งกลุ่มครู ผู้ปกครองในทุก ๆ โรงเรียน อบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาในระดับโรงเรียน เช่น การบริหารหลักสูตร การเงิน บุคลากร การสร้างสวัสดิภาพในโรงเรียน ส่งเสริมให้พ่อแม่ และผู้ปกครอง สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการศึกษาสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับหุ้นส่วนการดำเนินงาน ยกย่องในเกียรติ และศักดิ์ศรีความเป็น

5. การพัฒนาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พลเมืองอเมริกันจะต้องเป็นที่หนึ่งในโลก โดยเฉพาะความรู้และทักษะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6. การรู้หนังสือของผู้ใหญ่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิตพลเมืองอเมริกันทุกคนต้องรู้หนังสือและมีทักษะที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดชีวิต ในสภาวะที่ประเทศต้องแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการแสดงสิทธิและความรับผิดชอบในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีอีกด้วย

7. โรงเรียนต้องเป็นเขตปลอดจากสิ่งมอมเมา สารเสพติด มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีระเบียบวินัย

8. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง โรงเรียนทุกแห่งจะต้องส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนที่ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และนักเรียน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของเด็กในด้านสังคม อารมณ์ และวิชาการ แบ่งออกได้เป็น 6 รูปแบบคือ

- 8.1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะเป็นพ่อแม่
- 8.2 การสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน
- 8.3 งานอาสาสมัครเพื่อการศึกษา
- 8.4 การจัดระบบการเรียนการสอนที่บ้าน
- 8.5 การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
- 8.6 การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

โลเปซ และอีลมา (Lopez;& Irma. 1998 : 1877-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระบบสองภาษา จากการศึกษาพบว่า พ่อแม่สนับสนุนให้บุตรเรียนสองภาษาและหลายวัฒนธรรมทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อเป็นการสืบทอดสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมประเพณี และสิ่งที่ไม่ได้เป็นวัฒนธรรมประเพณี พ่อแม่ทุกคนมีความต้องการทางการศึกษาสูงมาก ต้องการให้บุตรจบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ สำหรับภาษาอังกฤษนั้นเป็นภาษาแม่ซึ่งเด็กสามารถพูดได้ตั้งแต่กำเนิด ดังนั้นภาษาที่สองจึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถอ่าน เขียนและใช้เป็นภาษาที่สองได้รองจากภาษาอังกฤษ

สรุป บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เริ่มจาก พ่อ แม่ ถือเป็นครูคนแรกที่ส่งเสริมในการอ่าน และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในครอบครัวหรือบ้าน นอกจากนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพในด้านความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม

ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน

การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบัน ดังนั้นจะต้องมีปัจจัยหลายประการที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจที่จะส่งผลต่อนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen;& Uphoff. 1977 : 59-78) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของประชาชน ได้แก่ อายุ และเพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา อาชีพ รายได้และทรัพย์สินระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ พื้นที่ดินถือครอง และสถานภาพการทำงาน

ซาญัคดี เฮงสมบุรณ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษา อายุ มีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพต่างก็มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองเด็กที่มีสถานภาพการสมรสต่างก็มีความคิดแตกต่างกันคือ ผู้ปกครองที่เป็นโสดมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองที่แต่งงานและอยู่ด้วยกัน แต่งงานแต่แยกกันอยู่ หย่าร้างและเป็นหม้าย

สุวัช พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่าปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองคือ วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านสภาพของผู้ปกครองด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบ ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม ส่วนตัวแปรจำนวนบุตรและตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

ชนิดา ชื่นวัด (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปฏิรูปสถานศึกษาโรงเรียนวัดคลองชัน พบว่าเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปฏิรูปสถานศึกษาของนักเรียนวัดคลองชัน โดยจำแนกตามระดับชั้นของนักเรียนในปกครอง อาชีพ รายได้ ต่อเดือนของครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิรูปสถานศึกษาโรงเรียนวัดคลองชัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมต่ำกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษา

ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี แต่ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเพียง 4 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

สรุปจากการศึกษางานวิจัยปัจจัยมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพบว่าการที่บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา อาชีพ รายได้ และทรัพย์สิน ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น สภาพการทำงาน แต่สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง 4 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

จากข้อข่ายสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กรรมวิชาการ. 2545 ก) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ด้านความรู้
2. ด้านทักษะการทำงาน
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

1. ด้านความรู้ ผู้ปกครองจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ให้กับผู้เรียนที่บ้านได้ ดังนี้

1.1 แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นสถาบันหรือสถานที่ของชุมชนในท้องถิ่นที่มีอยู่หรือสถานที่ที่เป็นศูนย์วิทยบริการ พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้อุทยานห้องสมุด สวนพฤกษศาสตร์ ฯลฯ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 กล่าวไว้ว่านอกจากนี้ กาญจนา เอกะวิภาติ (2543 : 12) ได้ให้ความเห็นว่าแหล่งเรียนรู้เป็นสื่อที่สนองความต้องการของผู้เรียน ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องได้รับความรู้อย่างรวดเร็วและถูกต้องเหมาะสมในลักษณะของแหล่งรวมวิทยากร และประเวศ วะสี (2543 : 3) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้จึงเป็นแหล่งรวมวิทยากรที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าของประชาชนถือว่าเป็นเครื่องหมายของความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ

นอกจากนี้ แหล่งเรียนรู้ ยังเป็นแหล่งกำเนิดของภูมิปัญญา ซึ่งคนไทยได้สร้างชาติสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง และมีการดำรงชีวิตด้วยความสงบร่มเย็นอยู่ได้ทุกวันนี้เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน สุวิทย์ มูลคำ (2545 : 19) ได้จำแนกไว้เป็น 2 ประเภทได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ประกอบด้วยบุคคลทั้งภายในภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชาชีพบางท่านอาจมีทักษะความชำนาญในแต่ละสาขาวิชาชีพ บางท่านเป็นปราชญ์ชาวบ้าน บางท่านเป็นอดีตข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน บางท่านเป็นผู้นำศาสนาในท้องถิ่น และบุคลากรในสถานศึกษาเองก็มีความชำนาญความรู้หรืออาชีพเสริมรายได้ อยู่เป็นประจำ

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วทั่วไป และบอกสถานศึกษาที่สำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่ได้ศึกษาจากของจริงในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งงานอาชีพในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติหรือสถานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการศึกษา ค้นคว้า

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานีมีอยู่มากมายผู้ประกอบการควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้โดยตรงประกอบด้วย

1. ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 คลอง 6 ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ความเป็นมา เป็นสถานีทดลองพันธุ์ข้าวแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2459 ซึ่งนาทดลองคลองรังสิต สังกัดกรมเพาะปลูก โดยมี พระยาโกชนาการ (ตรี มลินทสูต) เป็นหัวหน้าคนแรก ต่อมาเปลี่ยนเป็น สถานีทดลองข้าวรังสิต สังกัดกรมการข้าว ในปี พ.ศ. 2496 และสังกัดกรมวิชาการเกษตร ในปี พ.ศ. 2515 จากนั้นกรมวิชาการเกษตรได้มีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ตามโครงการวิจัยเกษตรแห่งชาติ สถานีทดลองข้าวรังสิตได้รับการยกฐานะเป็นศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ. 2526 มีพื้นที่ทั้งหมด 1,007 ไร่ 1 งาน 45 ตารางวา สภาพทั่วไปเป็นที่ราบ สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 0.4-2.1 เมตรตั้งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 14 องศา 01 ลิปดาเหนือและเส้นแวงที่ 1,100 องศา 41 ลิปดาตะวันออก ลักษณะดินเป็นดินเปรี้ยว ชุดดินองครักษ์ กรดจัด (ความเป็นกรดต่าง 3.9 - 4.2) จำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 90 วันต่อปี ปริมาณฝนตกเฉลี่ย 1,333.0 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 32.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดตลอดปี 22.2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 74.8 เปอร์เซ็นต์

แหล่งเรียนรู้ ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี มีหน้าที่ศึกษา วิจัย ด้านวิทยาการเมล็ดพันธุ์ และการผลิตเมล็ดข้าว โดยการศึกษา วิจัยและพัฒนา ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ตรงตามพันธุ์และตามมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ ตรวจสอบมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ ศึกษาสรีรวิทยาด้านเมล็ดพันธุ์รวมทั้งการเก็บรักษาให้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและได้มาตรฐาน

2. พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ที่ตั้ง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี

ความเป็นมา เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงครองสิริราชสมบัติครบรอบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2539 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ณ ในพื้นที่ประมาณ 500 ไร่ เพื่อเป็นสถานที่เผยแพร่พระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการพัฒนาการเกษตร และรวบรวมผลงานด้านการพัฒนาเทคโนโลยีทางเกษตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

แหล่งเรียนรู้ ที่สำคัญภายในอาคารมีดังนี้

อาคาร 1	ศูนย์อำนวยการชายที่ระลึก
อาคาร 2	ร้านอาหาร
อาคาร 3	อาคารเสนอเรื่องราวของการพัฒนาที่ดิน การปฏิรูปที่ดินและการส่งเสริมสหกรณ์
อาคาร 4	อาคารเสนอเรื่องราวของป่าไม้และการจัดทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงงานอนุรักษ์สงวนพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ
อาคาร 5(ล่าง)	อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ นำเสนอเรื่องราวของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
อาคาร5 (บน)	อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ นำเสนอเรื่องราวของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
อาคาร5 (ชั้น3)	สวนประชุมและจัดนิทรรศการหมุนเวียน
อาคาร 5/1	อาคารที่นำเสนอกิจกรรมด้านชลประทาน
อาคาร 5/2	อาคารที่นำเสนอกิจกรรมด้านแมลงการอารักขาพืชและวิวัฒนาการการส่งเสริมการเกษตร
อาคาร 5/3	อาคารที่เสนอการปลูกพืช ข้าว พืชไร่ พืชสวนและอุตสาหกรรมเกษตร
อาคาร 5/4	อาคารพักผ่อน จำหน่ายอาหารว่าง
อาคาร 5/5	อาคารนำเสนอเรื่องศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้-ภูพาน
อาคาร 5/6	อาคารที่นำเสนอเรื่องศูนย์การศึกษาพัฒนาพิภพทอง- เขาหินซ้อน
อาคาร 5/7	อาคารที่นำเสนอเรื่องศูนย์การศึกษาพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน- ห้วยทราย
อาคาร 5/8	ห้องสมุด
อาคาร 6	อาคารเสนอเรื่องราวกิจการประมงน้ำเค็ม น้ำจืด และระบบนิเวศนวิทยาใต้น้ำ
อาคาร 7	อาคารเสนอเรื่องราวเกษตรกรรมชายฝั่ง ระบบนิเวศน์ชายฝั่งหมู่บ้านชาวประมง
อาคาร 8	อาคารจัดประชุมสัมมนา
อาคาร 9	อาคารที่นำเสนอเรื่องราวของการปลูัศสัตว์และชุมชนเกษตรกิจกรรมภายนอก อาคารเรือนเพาะปลูก สาธิตการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนต้นและไม้ล้มลุก
สาธิตการทำป่าไม้	จัดจำลองสภาพป่าไม้แบบต่าง ๆ
สาธิตการทำพืชสวน	จำลองพื้นที่การทำสวนแบบต่าง ๆ
สาธิตการทำพืชไร่	จำลองพื้นที่ และการสาธิตการปลูกพืชไร่

สาธิตการทำปศุสัตว์	จำลองสภาพการเลี้ยงสัตว์
สาธิตการทำปฏิรูปที่ดิน	สภาพที่ดินก่อนการพัฒนาและการปฏิรูป
สาธิตการทำประมง	จำลองสภาพทะเลไทย และองค์ประกอบรอบข้าง
สาธิตการทำนา	จัดแสดงนาข้าว
การจัดชุมชนเกษตรกร	จำลองสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกร
การจัดชลประทาน	แสดงการพัฒนาระบบชลประทาน

3. หอศิลป์ศิลปิน

หอศิลป์ศิลปินเป็นอาคารสถาปัตยกรรมแบบไทยร่วมสมัยมีพื้นที่ 5,397 ตารางเมตร ก่อสร้างภายใต้แนวคิดที่ว่า “หอศิลป์รายล้อมด้วยศิลปินแห่งชาติ ซึ่งพระองค์ทรงให้การอุปถัมภ์รูปทรงของอาคารจึงจัดแสดงนิทรรศการ พระราชประวัติและผลงานหอศิลป์รายล้อมด้วยอาคารในรูปตัว U ซึ่งจัดแสดงนิทรรศการประวัติและผลงานของศิลปินแห่งชาติ

ชั้นที่ 1 ห้องบริหาร เป็นสำนักงาน และห้องประชุม ซึ่งใช้เป็นจุดต้อนรับผู้ชมโดยการฉายสไลด์มัลติมีชั่น โปรเจคเตอร์ให้ข้อมูลของหอศิลป์ศิลปินในเบื้องต้นโดยสังเขป

ชั้นที่ 2 ห้องหอศิลป์ศิลปิน จัดแสดงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจจำนวน 9 ตอนด้วยวีดิทัศน์ พระปรีชาสามารถด้านหัตถกรรม ด้านกีฬา ด้านวรรณศิลป์ ด้านจิตรกรรม ด้านถ่ายภาพ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม ด้านดนตรี และบทเพลงพระราชนิพนธ์

ชั้นที่ 3 ห้องหอศิลป์ศิลปิน จัดแสดงพระปรีชาสามารถด้านจิตรกรรม ด้านประติมากรรมด้านภาพถ่าย และห้องดนตรี ทั้งที่เป็นภาพและสื่อมัลติมีเดีย หรือทั้งส่วนฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์และภาพสไลด์บนเพดานโค้ง

4. พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

ที่ตั้ง ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

โทร 0-2577-9999 โทรสาร 0-2577-9900

ความเป็นมา เป็นสถานที่เรียนรู้วิทยาศาสตร์ในบรรยากาศแปลกใหม่ทันสมัยผลิตเพื่อกับการทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ร่วมสร้างสังคมวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาชาติที่ยั่งยืน

แหล่งเรียนรู้ ที่สำคัญภายในอาคารได้แก่

ชั้นที่ 1 ส่วนต้อนรับและแนะนำการเข้าชม รู้จักวิทยาศาสตร์ระดับโลกสาขาต่าง ๆ โลกอินเตอร์เน็ต และนิทรรศการหมุนเวียน

ชั้นที่ 2 รากฐานของวิทยาศาสตร์ประวัติการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วิสัยทัศน์ของนักวิทยาศาสตร์เอกของโลกและโลกที่เปราะบาง

ชั้นที่ 3 วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ค้นพบและเรียนรู้ด้วยตนเองในฐานะปฏิบัติการไฟฟ้าแม่เหล็ก ความร้อน แสง เสียง แรงและการเคลื่อนที่ คณิตศาสตร์และพลังงาน

ชั้นที่ 4 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันเรียนรู้ร่างกายและสุขภาพ การคมนาคมสิ่งแวดล้อม บ้าน สำนักงานและวิสัยทัศน์ต่ออนาคต

ชั้นที่ 5 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันเรียนรู้ร่างกายและสุขภาพ การคมนาคมสิ่งแวดล้อม บ้าน สำนักงานและวิสัยทัศน์ต่ออนาคต

ชั้นที่ 6 เทคโนโลยีภูมิปัญญาไทย ในงานทัศนศิลป์ ประเภทงานแกะสลัก จักสาน โลหะ เครื่องปั้นดินเผา เส้นไหม และสิ่งทอ

5. ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิต

ที่ตั้ง เลขที่ 5 หมู่ที่ 2 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

ความเป็นมา ประวัติ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รังสิต เป็นสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ คณะรัฐมนตรีให้จัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ครองราชครบ 50 ปี เมื่อ พ.ศ. 2539 โดยมีเป้าหมาย นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ซึ่งเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีธรรมชาติวิทยา สิ่งแวดล้อม ดาราศาสตร์และอวกาศ

แหล่งเรียนรู้ ที่สำคัญได้แก่ กิจกรรม ดูดาวบนท้องฟ้า กิจกรรมการศึกษาการจัดค่าย วิทยาศาสตร์ การแสดงทางวิทยาศาสตร์ การฉายดาวบนท้องฟ้าจำลอง การฝึกอบรมประชุมสัมมนาทางวิชาการ แบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 จัดเป็นนิทรรศการภายในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

นิทรรศการเปิดโลกสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้และอธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโลกและผลกระทบที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า การสูญเสียวัตถุภัยกรป่าไม้ มลพิษจากแหล่งน้ำ การสูญเสียวัตถุภัยกรธรรมชาติอื่น ๆ ซึ่งนิทรรศการนี้ต้องให้ตระหนัก และสร้างจิตสำนึกที่ดี รับผิดชอบสิ่งแวดล้อมร่วมกันและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

นิทรรศการเมืองเด็กเป็นนิทรรศการที่จัดไว้สำหรับบริการเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-8 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ เช่นสัตว์ป่า ทะเล ภูเขา เรียนรู้เกี่ยวกับเกม วิทยาศาสตร์ เรียนรู้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านสื่อการศึกษาต่าง ๆ เช่นหนังสือของเล่น เกม วีดีโอ ละครหุ่น ฯลฯ

นิทรรศการโลกล้านปี เป็นนิทรรศการเรื่องสิ่งมีชีวิตในอดีต เริ่มตั้งแต่ยุคไทรแอสซิก จนถึงยุคครีเทเชียส ผู้ชมจะได้สัมผัสกับบรรยากาศและสัตว์ชนิดต่าง ๆ ในแต่ละยุค เช่น ไดโนเสาร์ที่สามารถเคลื่อนไหวได้ ช้างแมมมอส ฟอสซิลโบราณชนิดต่าง ๆ

นิทรรศการมหัศจรรย์แห่งชีวิตเป็นนิทรรศการที่เน้นถึงความมหัศจรรย์แห่งชีวิต เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเซลล์ สารประกอบเคมีในสิ่งมีชีวิต สารพันธุกรรมที่เป็นตัวกำหนดโครงสร้างพื้นฐานของชีวิต ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิต การปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์ธนากรรมเมล็ดพันธุ์ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และเรื่องราวแปลก ๆ ของสิ่งมีชีวิต

นิทรรศการโลกดาวเคราะห์เป็นนิทรรศการที่แสดงเรื่องราวความเป็นมาของการเกิดเนบิวลา เปลือกโลก ความร้อนใต้พิภพ บรรยากาศของโลก การเกิดทวีป ทรัพยากรธรณี การระเบิดของภูเขาไฟ แผ่นดิน ฯลฯ

ชั้น 2 จัดเป็นนิทรรศการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

เป็นนิทรรศการกีฬาวิทยาศาสตร์ ที่แสดงให้เห็นการนำเอาวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการกีฬา ความสำคัญของวิทยาศาสตร์การกีฬาในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

นิทรรศการเทคโนโลยีขนส่งนิทรรศการดาราศาสตร์และอวกาศ เป็นนิทรรศการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวระบบสุริยจักรวาล กาแล็กซี่ ยานอวกาศ ทางช้างเผือก การเดินทางสู่อวกาศ รวมทั้งประวัติศาสตร์กาลที่ 4 ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์บนท้องฟ้า

นิทรรศการวิทยาศาสตร์พื้นฐานเป็นนิทรรศการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางฟิสิกส์เคมี ชีววิทยาและคณิตศาสตร์ ภายในนิทรรศการรวบรวมเครื่องเล่นที่ผู้ชมสามารถจับต้อง สัมผัสเล่นทดลองได้อย่างสนุกสนานกว่า 80 ชนิด

นิทรรศการประจำปีแห่งแผ่นดินเป็นนิทรรศการที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรงพัฒนาส่งเสริมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ การประดิษฐ์ค้นคิดทางวิทยาศาสตร์ เช่น กังหันน้ำชัยพัฒนาคิดค้น ทฤษฎีใหม่ทางการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์การใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก

ชั้นที่ 3 จัดเป็นนิทรรศการเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. นิทรรศการสิ่งประดิษฐ์วิทยาศาสตร์
2. นิทรรศการสื่อสารเพื่อชีวิต
3. นิทรรศการวิทยาศาสตร์การกีฬา
4. นิทรรศการเทคโนโลยีการเกษตร
5. นิทรรศการประจำปีแห่งแผ่นดิน

6. โรงงานสถาปณ์ รังสิต

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่หลักกิโลเมตร 34-35 ริมถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ความเป็นมา โรงงานสถาปณ์รังสิต มีเนื้อที่ประมาณ 128 ไร่ เริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2539 โดยการก่อสร้างอาคารและติดตั้งระบบต่าง ๆ แล้วเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2544 กรมธนารักษ์ได้ย้ายโรงงานสถาปณ์จากปฏิบัติธรรมรังสิต เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 และดำเนินการผลิตอย่างต่อเนื่องรูปแบบตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

อาณาเขตของพื้นที่โรงงานสถาปณ์

ทิศตะวันออก ติดคลองชลประทาน (คลองรังสิต สายที่ 1)

ทิศตะวันตก ติดถนนพหลโยธิน (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1)

ทิศเหนือและทิศใต้ ติดที่ดินเอกชน

แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมและงานภูมิทัศน์

จัดวางผังอาคารโรงงานให้มีรูปแบบของความเป็น “โรงงานสมัยใหม่” และจัดให้มีพื้นที่เห็นความโดดเด่นของอาคารที่มีรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นไทย ซึ่งเป็นตัวแทนของการเริ่มต้นวิวัฒนาการเงินตราเข้ามาผสมผสานเป็นงานสถาปัตยกรรมแบบไทยประยุกต์ และออกแบบภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับอาคาร มีการจัดปติมากรรม “พุดดั่ง” อันเป็นรากฐานของเงินตราไทยในสมัยต่าง ๆ 4 รัชสมัย ได้แก่

1. สมัยสุโขทัย ลักษณะเป็นเงินพดด้วงหนัก 1 บาท (บาทใหม่) ตรากระต่าย ซึ่งเป็นเงินตราที่ใช้ในสมัยสุโขทัย และเป็นสัญลักษณ์ปีพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า โรงงานสถาปณ์ รังสิต สร้างขึ้นในสมัยของพระองค์ท่าน

2. สมัยอยุธยา ลักษณะเป็นเงินพดด้วงหนัก 1 บาท (บาทเล็ก) ตราพระช่อดอกไม้ (สมัยพระรามาธิบดี ที่ 2) ซึ่งมีลวดลายสวยงามเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

3. สมัยธนบุรี ลักษณะเป็นเงินพดด้วงหนัก 1 บาท ตรามงกุฏ ซึ่งเป็นตราที่ใช้ในรัชสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช

4. สมัยรัตนโกสินทร์ ลักษณะเป็นเงินพดด้วง 1 บาท ตรามงกุฏ ซึ่งเป็นตราสัญลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ผู้ทรงพระราชทานกำเนิดโรงงานไทย และเพื่อให้เกิดความร่วมรสนิยมโดยรอบอาคาร ได้กำหนดให้ปลูกต้น “ราชพฤกษ์” ซึ่งเป็นต้นไม้ประจำชาติที่มีดอกสีเหลือง เป็นสัญลักษณ์ของโรงงานสถาปณ์ รังสิตเพราะสำนักสถาปณ์มีหน้าที่ในการผลิตเหรียญ และการจัดสร้างศิลปกรรมที่เกี่ยวกับสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สีเหลืองสื่อแทนสีทอง เป็นสีแห่งความเจริญรุ่งเรืองและปลูกบัวหลวงสัญลักษณ์ของ จังหวัดปทุมธานี และมีการ

จัดสวนหย่อมภายในโรงงานพร้อมทั้งปลูกสวนป่าบริเวณพื้นที่ด้านหลังโรงกษาปณ์โดยรวบรวมพันธุ์ไม้ประจำจังหวัดทั่วประเทศมาปลูกในบริเวณเดียวกัน เพื่อเป็นศูนย์รวมแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้หลากหลายชนิดโดยแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็น 4 องค์ประกอบหลัก คือ

1. พื้นที่อำนวยการและโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 44.2
2. พื้นที่ส่วนบริการคิดเป็นร้อยละ 15.9
3. พื้นที่ส่วนพักอาศัยและนันทนาการ คิดเป็นร้อยละ 10.7
4. พื้นที่สำหรับการขยายตัวในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 28.9

แหล่งเรียนรู้ ที่สำคัญคือ การศึกษาบทบาทหน้าที่สำหรับนักศึกษาปณิปเป็นหน่วยงานสังกัดกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังมีหน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนออกใช้ให้เพียงพอต่อความต้องการในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 และผลิตเหรียญกษาปณ์ที่ระลึกและเหรียญที่ระลึกในโอกาสสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทั้งสาม คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์หรือเหตุการณ์สำคัญระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการเผยแพร่เกียรติยศ ชื่อเสียงและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศนอกจากนี้ ยังมีภารกิจในการจัดทำเครื่องราชอิสริยาภรณ์เครื่องหมายตอบแทน และผลิตภัณฑ์สิ่งจ้างต่าง ๆ ตามความต้องการของหน่วยงานราชการรัฐวิสาหกิจ และเอกชน รวมทั้งงานติดซ่อมแซมระบบบานประตูห้องและตู้รับรษณีย์ให้คลังจังหวัดและหน่วยราชการโดยกำหนดวิสัยทัศน์นี้ให้เป็นโรงกษาปณ์แห่งชาติที่มีระบบการผลิตที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และแข่งขันได้ในตลาดโลกและได้กำหนดในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต และคุณภาพการผลิตด้วยการ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการผลิต และการตลาดพัฒนาการผลิตให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเกิด ประโยชน์สูงสุดพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกและพัฒนาการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ เพื่อสร้างรายได้เพิ่ม

นอกจากแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมาแล้วยังมีแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ อีกมาก ได้แก่ แหล่งเรียนรู้จากธรรมชาติ เช่น คลองรังสิตประยูรศักดิ์ ฯลฯ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นโบราณสถาน เช่น วัดมุลจินดาราม วัดเขียนเขต วัดพิชอุดม ฯลฯ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ได้แก่ ตะกร้อหวาย กระจ่างอาหารต่าง ๆ เช่น ขนมทองหยอด เม็ดขนุน ฝอยทอง ขนมกาละเม ขนมกง ข้าวแช่ เป็นต้น

1.2 การกำกับดูแลการทำงานบ้าน ผู้ปกครองนักเรียนสามารถส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้เรียน โดยการดูแลการทำงานบ้านและการบ้านช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนั้นในโรงเรียนควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบ้าน โดยขอคำแนะนำจากผู้ปกครองและกำหนดให้มีการวางแผนและจัดระเบียบการบ้านของนักเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนได้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอและการบ้านต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่นักเรียนเรียนในโรงเรียน

ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไปสามารถทำเสร็จตามกำหนดเวลา นอกจากนี้ เฮนเดอร์สัน และเบอร์ล่า (อภิญา เวชชัย. 2544 : 10; อ้างอิงจาก Henderson;& Berla) ศึกษากลุ่มนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนพบว่าการทำที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของลูกที่โรงเรียน ทำให้เด็กสามารถทำการบ้านได้สำเร็จและทำการบ้านได้ด้วยตนเอง และคัลลาฮานและคนอื่นๆ (Callahan;& others. 1998 : 131-141) ได้ศึกษาผลการอบรมพ่อแม่ของนักเรียนที่มีปัญหาในการทำการบ้านชี้ให้เห็นว่าครอบครัวนี้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง นักเรียนจะทำการบ้านได้อย่างสมบูรณ์และมีคุณภาพ

1.3 การให้คำปรึกษา

พ่อแม่คือครูคนแรกที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนเป็นอย่างมากที่ช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ และพ่อแม่สามารถให้คำปรึกษา สามารถสอนสิ่งที่ป็นสาระสำคัญให้แก่ลูกได้ เช่น การพูดคุยกับลูกเป็นประจำวัน แสดงความเอาใจใส่ความห่วงใยในความก้าวหน้าของลูก และการสนทนาระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับนักเรียน จัดว่าเป็นการให้คำปรึกษากับนักเรียน เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เหตุผลและสร้างความเข้าใจกันดีในเรื่องราวต่าง ๆ นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองยังสามารถแนะแนวส่งเสริมนักเรียนในด้านการเรียนสามารถช่วยเหลือเด็กเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจเต็มความศักยภาพของแต่ละบุคคล และจากการศึกษาของ สมใจ กล้าหาญ (2535 : บทคัดย่อ) เรื่อง สภาพการส่งเสริมของผู้ปกครองทางด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การส่งเสริมของผู้ปกครองทางด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมการใช้ภาษา การแนะแนวทางการวิชาการ การส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการทำงาน การส่งเสริมให้สำรวจและอภิปรายแนวความคิดและเหตุการณ์ต่าง ๆ ผู้ปกครองปฏิบัติทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า การส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการทำงาน ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมากและนักเรียนการรับรู้ในการส่งเสริมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้านด้วย และจากการศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้ปกครองปฏิบัติเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ห้ามปรามหรือตักเตือนเมื่อนักเรียนพูดคำหยาบ ดูแลให้นักเรียนทำความสะอาดสถานที่และอุปกรณ์ แล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยในการทำงานทุกครั้งและจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนตามต้องการ สำหรับตัวเรียนนั้นพอใจในการปฏิบัติของผู้ปกครองมากที่สุด คือ นักเรียนพอใจที่ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้ตามต้องการ และไม่พอใจที่ผู้ปกครองให้ทำการบ้านและทบทวนบทเรียนก่อนทำอย่างอื่น และต้องทำงานที่ได้รับให้เสร็จจึงจะไปทำอย่างอื่นได้ เช่นเดียวกับ จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองและครูต่อเจตคติ ความเชื่อมั่นในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย

พบว่าบทบาทของผู้ปกครองในด้านการให้ความเอาใจใส่ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ การสนับสนุน การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน การสร้าง แรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และการให้ความใกล้ชิดสนิทสนมมีความสัมพันธ์กับเจตคติ ความเชื่อมั่นในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน

2. ด้านทักษะการทำงาน ผู้ปกครองนักเรียนสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริม และสนับสนุน ทักษะการทำงานของนักเรียนดังนี้

2.1 การวางแผนการทำงาน กรมวิชาการ (2545ค : 37) กล่าวว่า การวางแผนในการทำงาน คือการที่ผู้เรียนสามารถวางแผนว่าจะใช้กำลังงานในการทำงานอย่างไร ทำอะไร ใช้เงินลงทุนเท่าไร มีขั้นตอนการทำงานอย่างไร จะทำคนเดียวหรือทำเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ อนันต์ เกตุวงศ์. (2534) กล่าวว่า การวางแผนคือ การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งวัตถุประสงค์ และวิธีการ

2.2 การปฏิบัติงาน กรมวิชาการ (2545 ค) กล่าวว่า การปฏิบัติงานคือการให้ผู้เรียนได้ทำงานตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนไว้ และมีลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดี

2.3 การประเมินผลงาน กรมวิชาการ (2545 ค) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้มีการประเมินผลทั้งการวางแผนก่อนการทำงาน ขณะปฏิบัติงาน และเมื่อทำงานเสร็จ และผลงานที่ปรากฏออกมาตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร และจากผลงานวิจัยของฟอร์ไซร์ (Forsythe. 1995 : Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ซึ่งให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเองในแฟ้มสะสมงาน ส่วนผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับจากแฟ้มสะสมงาน

3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมอบรมและส่งเสริมนักเรียนในด้าน ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด และความรับผิดชอบ

3.1 ความขยัน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความขยันได้มีผู้ให้ความหมายของความขยันไว้ในลักษณะมีคล้ายคลึงกันดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 127) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความขยัน หมายถึง การทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยละเลยหรือทำประพุดเป็นปกติสม่ำเสมอไม่เกียจคร้าน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 156) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความขยัน หมายถึง ความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ

สุพัตรา สุภาพ (2525 : 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความขยันคือการไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่อความยากลำบากมีความมานะอดทน

กลุ่มนักวิชาการ (2525) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความขยัน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานและการประกอบอาชีพที่สุจริตอย่างกระตือรือร้น และตั้งใจให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าความขยัน หมายถึง ความพยายามความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่การงาน และการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จความมานะอดทนและกระตือรือร้น และทำอย่างสุจริตใจ

นอกจากนี้ กมล ภูประเสริฐ (ม.ป.ป. : 3) ได้กำหนดพฤติกรรมของความขยันได้ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทำหน้าที่ให้เรียบร้อยไม่คั่งค้าง
2. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน ตั้งใจ
3. การใช้เวลาวางทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์
4. ความสนใจ กระตือรือร้นในสิ่งต่าง ๆ และในกิจกรรมที่ตนมีส่วนร่วม

ชุตินาถ รัตนจรณะ (2527 : 6) ได้กำหนดลักษณะพฤติกรรมความขยันได้ดังนี้ คือ ใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ คิดชอบ ทำชอบ แก้ปัญหาได้ ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริต โดยไม่เลื่องงาน

จากความหมายและลักษณะพฤติกรรมของความขยันสรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีความพยายาม อดทนความตั้งใจ ความกระตือรือร้น และมีความสม่ำเสมอในการเรียนและการทำงาน รู้จักใช้เวลาวางให้เกิดประโยชน์

3.2 ความซื่อสัตย์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 382) ได้ให้ความหมาย ความซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติตรงและจิตใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง

ชูวงศ์ ฉายะบุตร และมุ่งหมาย ซื่อตรง (2548 : 7) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติตนทางกาย ทางวาจาและทางใจที่ตรงไปตรงมา ไม่แสดงความคดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ลั่นวาจาว่าจะทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี ไม่กลับกลอก มีความจริงใจต่อทุกคนจนเป็นที่ไว้วางใจของทุกคน

ดวงเด่น นุเรมรัมย์ (2548) ให้ความหมาย คำว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดทั้งต่อหน้าที่การงานและคำมั่นสัญญา ความประพฤติที่ตรงไปตรงมาและจริงใจในสิ่งที่ถูกที่ควร ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม รวมไปถึงการไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง หลอกลวง

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปความหมายของความซื่อสัตย์ ได้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีความจริงใจ ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ

บุญศักดิ์ แสงระวี (2541 : 139) อธิบายถึง ลักษณะของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จะมีพฤติกรรมปรากฏอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. ความมีสำนึก คือ การแสดงออกที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างการนึกคิดกับการพูดและการกระทำ เช่น พูดและทำตรงกับที่คิด คิดอย่างไรพูดและทำอย่างนั้น ไม่เรรวน เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา และเคยพูดไว้อย่างไรครั้งต่อไปก็พูดอย่างนั้น

2. ความจริงใจ คือ การแสดงออกใด ๆ ต่อบุคคลอื่นด้วยความรู้สึกแบบตรงไปตรงมา ไม่หวาดระแวงจนไม่อาจมอบความรู้สึกดี ๆ ต่อบุคคลอื่นได้ หรือทำให้การแสดงออกและการกระทำเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง

3. ความน่าไว้วางใจหรือน่าเชื่อถือ คือ การกระทำตนให้เป็นบุคคลที่น่าไว้วางใจของบุคคลอื่นเสมอ ๆ

วรรณา วงษ์ฉัตร (2547 : 110) ได้อธิบายถึง เหตุผล 6 ประการของการเป็นคนซื่อสัตย์ ไว้ดังนี้

1. เพื่อจิตใจสงบสุข
2. เพื่อบุคลิกลักษณะและชื่อเสียง
3. เพื่อความสัมพันธ์ที่ดี
4. เพื่อความสมบูรณ์ทั้งหมด
5. เพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต
6. จงเป็นคนซื่อสัตย์และเชื่อถือได้

จากความหมายและลักษณะพฤติกรรมความซื่อสัตย์ สรุปได้ว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติ และการปฏิบัติ อย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นสังคม และประเทศชาติ

3.3 ความประหยัด ความประหยัด มีผู้ให้ความหมาย คำว่า ความประหยัด ไว้ดังนี้

ละเอียด ศิลา น้อย (ม.ป.ป. : 98) ให้ความหมาย คำว่า ความประหยัด คือ การรู้จักบริโภคหรือใช้จ่ายในขอบเขตที่จำเป็นและสมควร

วศิน อินทสระ (2544 : 150 -158) ให้ความหมาย คำว่า ความประหยัด คือ การใช้ทรัพย์สินไม่ให้เกิดความสูญเปล่า เช่น อาหารไม่กินครึ่งทิ้งครึ่ง เสื้อผ้าหรือข้าวของเครื่องใช้ก็ใช้จนคุ้มค่าคุ้มราคา และใช้อย่างทะนุถนอม การใช้เวลาให้คุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

กองแก้ว เจริญอักษร (2545 : 114) ให้ความหมายของความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้จ่าย พอดควรแก่ฐานะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 : 511) ให้ความหมายคำว่า ความประหยัด หมายถึง การยับยั้ง ระมัดระวัง เช่น การใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

โสภณ สุภาพงษ์ (2542 : 107-112) ให้ความหมายคำว่า ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ ลดความต้องการของตนเองลงและใช้เท่าที่จำเป็น

ดวงเด่น นุเรมรัมย์ (2547) ให้ความหมาย คำว่า ความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายอย่างพอเหมาะพอควร เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด การรู้จักใช้ รู้จักออมทรัพย์สิน เวลาทรัพยากรทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

จากข้อความข้างต้น สรุปความหมายของความประหยัด ได้ว่า ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรให้ถูกต้องเหมาะสม การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งรู้จักระมัดระวังและยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตอันพอควรพอเหมาะ

จักรพงษ์ นิลพงษ์ (2543 : 34) สรุปขอบข่ายและพฤติกรรมเกี่ยวกับความประหยัด ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้รับรองไว้ดังนี้

1. การประหยัดเวลา ได้แก่ การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ รู้คุณค่าของเวลา มียอมให้เวลาหมดเปลืองไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้ การสร้างความคิด

2. การประหยัดทรัพย์ ได้แก่ การรู้จักใช้ทรัพยากรให้ถูกต้องเหมาะสม เช่น พยายามจ่ายทรัพย์เท่าที่จำเป็นให้สมควรแก่อัตรา การรู้จักกำหนดรายจ่ายให้พอเหมาะพอควรแก่กำลังทรัพย์ (รายได้) การรู้จักเก็บรวบรวมรายได้อันควรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง ทำทรัพย์ที่มีอยู่ให้เจริญอดงามคุ้มครองรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย บุรณะของเก่าอันควรบูรณะให้กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ใช้และถนอมของใช้และทรัพย์สินให้ทรงคุณค่าและประโยชน์นาน ๆ รู้จักทำของใช้เองอย่าคิดแต่จะซื้อหรือจ้างวานเขาทำไป ไม่ใช่จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อให้หมดเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ไม่บำรุงบำเรอความสนุกสนานจนเกินไป และขยันหาทรัพย์ใหม่มาเพิ่ม

จากความหมายและลักษณะพฤติกรรม ความประหยัด สรุปได้ว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์อย่างเหมาะสม รู้จักออมทรัพย์ รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์รู้จักตัดแปลงของเก่าให้ใช้ประโยชน์ได้ใหม่ และใช้วัสดุและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3.4 ความรับผิดชอบ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ ได้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน มีดังนี้

พุทธทาสภิกขุ (2520 : 376) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ คือ ความยอมรับผิด แล้วตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องกระทำในฐานะที่มันเป็นหน้าที่ ขึ้นชื่อว่าหน้าที่ ไม่ว่าจะชนิดไหน มันเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ เรายอมรับผิดและตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องกระทำตามหน้าที่นั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2529 : 2) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำนั้น และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

พระเมธีธรรมาภรณ์ (2533 : 59 - 67) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ คือ ความตระหนักรู้ในหน้าที่และคิดจะทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ด้วยความเต็มใจและผู้ที่มีความรับผิดชอบ ควรมีลักษณะ 3 ประการ คือ ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ไม่ละทิ้งหน้าที่ และไม่ทุจริตต่อหน้าที่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 84-85) ให้ความหมาย คำว่า ความรับผิดชอบ คือ ผู้ที่มีความรับผิดชอบนั้นจะยอมรับว่าตนเองเป็นผู้ทำในสิ่งที่กระทำไปแล้ว และเต็มใจรับผลที่เกิดขึ้น กระทำตามหน้าที่โดยสุดความสามารถโดยไม่จำเป็นต้องควบคุมด้วยความเต็มใจแม้ไม่มีคนเห็นอย่างเอาใจใส่ เอาจริงจังและขยันขันแข็ง คนที่มีความรับผิดชอบจะไม่ทิ้งงานไปกลางคันแม้เป็นงานที่ตนเองไม่ชอบนักก็จะพยายามทำจนสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ผลัดวันประกันพรุ่งหรือทิ้งปัญหาไว้โดยคิดว่ามันคงจะหมดไปเอง และที่สำคัญคือไม่โทษผู้อื่นหากงานนั้นไม่สำเร็จหรือเกิดความเสียหาย แต่สามารถแสดงความรับผิดชอบร่วมกับผู้อื่นและแก้ปัญหาจนสำเร็จลุล่วงไปได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 : 511) ให้ความหมายคำว่า ความรับผิดชอบ คือ ยอมรับผลทั้งดีและหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไปหรือที่อยู่ในความดูแลของตน

ดวงเด่น นุธรรมรัมย์ (2547) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันและละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย อีกทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น การมีความสำนึก และการปฏิบัติหน้าที่ของตนทั้งที่เป็นภารกิจส่วนตัว ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และภารกิจทางสังคมโดยจะต้องกระทำจนบรรลุผลสำเร็จไม่หลีกเลี่ยงภาระดังกล่าวและยอมรับผลในการกระทำของตน

จากคำนิยามที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง มีความสนใจตั้งใจ และสามารถควบคุมตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และยอมรับผลการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

สุทธิภรณ์ แหยมรักษา (2546 : 19-26) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของความรับผิดชอบไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติ เช่น การรักษาสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน การรู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย การประพฤติตนเป็นคนดี มีวินัยในตนเอง ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ตรงต่อเวลา
2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของการเป็นสมาชิกในครอบครัว เช่น เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ช่วยเหลืองานบ้านตามความสามารถ ช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวอย่างเหมาะสม
3. ความรับผิดชอบต่อสถาบัน หมายถึง การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของสถาบันนั้น เช่น นักเรียนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันตามความสามารถที่ตนมีอยู่ รักษาเกียรติยศชื่อเสียงของสถาบัน รักษาผลประโยชน์ของสถาบัน ช่วยเหลือเพื่อนในสถาบันตามความสามารถ
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของการเป็นสมาชิกในสังคม เช่น การมีส่วนร่วมต่าง ๆ ในกิจกรรมของสังคมตามความสามารถ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสม ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม มีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จากความหมายและลักษณะพฤติกรรม ความรับผิดชอบ สรุปได้ว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและส่วนร่วม เช่น การตั้งใจในการเรียนและการทำงาน การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การส่งงานครูตามกำหนดการมอบหมายงานให้ทำที่บ้าง การยอมรับผิดต่อการกระทำของตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

กรมสามัญศึกษา (2543 : 95-102) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ได้ผลการวิจัยดังนี้

จากการสังเคราะห์เอกสารพบว่าแนวการจัดการศึกษาต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดรูปแบบและวิธีการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนแต่ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับต่ำยังไม่สามารถเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิดริเริ่ม ร่วมวางแผน และร่วมประเมินผลได้

จากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าแนวทางการจัดการศึกษาสถานศึกษาต้องเข้าไปในร่วมกับชุมชนเพื่อกระตุ้นส่งเสริม และควรให้ชุมชนเข้ามาร่วมกำหนดทิศทางนโยบาย และเปิดโอกาสให้ชุมชนตรวจสอบและประเมินภายในโรงเรียนการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนจะช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมของชุมชน

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ผู้แทนชุมชนและผู้ปกครอง พบว่า สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การร่วมแสดง ความคิดเห็น การร่วมประชุม เป็นต้น ทุกประเด็นอยู่ในระดับน้อย แต่ความต้องการในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริการและการจัดการศึกษาเช่นการร่วมกิจกรรม การร่วมจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การร่วมตัดสินใจจัดหลักสูตรมีส่วนร่วมน้อย เว้นแต่การร่วมมือดูแลพฤติกรรมนักเรียน มีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก สำหรับความเป็นไปได้ที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วม มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สภาพปัจจุบันโรงเรียนจัดเตรียมปฏิบัติและร่วมมือกับชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยแต่ทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่า ชุมชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมาก ส่วนปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ความไม่เข้าใจบทบาท การหวังผลประโยชน์จากโรงเรียน ขาดความพร้อมทั้งความรู้ ประสบการณ์ ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม ไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจในการมีส่วนร่วม

อภิญา เวชชัย (2544 : (1) – (2)) ศึกษาแนวคิด รูปแบบและบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาจากเอกสารงานวิจัย และกรณีศึกษาจาก 5 ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น ประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย พบแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของระบบครอบครัว ในฐานะเป็นปัจจัยเชิงบวก ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะทางสังคมทำให้โรงเรียนเรียกร้องความเอาใจใส่ และการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อร่วมดูแลและพัฒนาเด็ก ในฐานะเพื่อนหรือหุ้นส่วน ซึ่งต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งสองฝ่าย บทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่สำคัญ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน การมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ ซึ่งเป็นความร่วมมือในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียนการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารและการตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมพิจารณาปัญหา ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมจนถึงการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 86-87) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในเรื่อง

การวางแผน โดยภาพรวมแล้วกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับปานกลาง แต่ในรายละเอียดแล้วพบว่า บางกิจกรรม กรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ได้แก่ การร่วมกำหนดความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ โครงการจัดหาน้ำดื่ม โครงการจัดทำสวนหย่อม โครงการจัดหาทุนการศึกษา โครงการจัดทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษาและบางกิจกรรม กรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับปานกลางได้แก่ การร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางหรือทิศทางในการบริหารโรงเรียน การร่วมกำหนดปัญหาของโรงเรียน ของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางหรือทิศทางในการบริหารโรงเรียน การร่วมกำหนดปัญหาของโรงเรียน การร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการและการร่วมกันจัดทำแผนและโครงการ สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีระดับการส่งเสริมอยู่ 2 ระดับ คือ มากและปานกลาง (1) ระดับมาก ได้แก่ เวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่น มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า ความคาดหวังต่อโรงเรียน การมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน (เป็นอดีตครูเทศบาล เป็นกรรมการศึกษาในโรงเรียน) ความห่วงใยในปัญหาสุขภาพจิตและสวัสดิการของเด็กและการมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน (2) ระดับปานกลาง ได้แก่ อาชีพ วุฒิการศึกษา อายุ การมีเวลาว่าง การเป็นผู้นำชุมชน เช่น เป็นผู้นำคุ่มความรู้ดีว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัว ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษา และปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การได้รับการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียนและการเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมศิษย์เก่า ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งกรรมการศึกษาส่วนน้อยถือว่าเป็นอุปสรรค โดยมีระดับความเป็นอุปสรรค ในระดับปานกลาง ได้แก่ อายุ การไม่มีเวลาว่าง การไม่มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ และการไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

เพ็ญศรี สมร่าง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในภารกิจจัดการศึกษา ทั้ง 6 งาน คือ งานบุคลากร งานวิชาการ งานธุรการการเงินพัสดุ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย คือ งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงินพัสดุและงานบุคลากร ตามลำดับ เมื่อแยกตามกลุ่มอายุ เพศ และระดับการศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น เพศชายมีส่วนร่วมในงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น เพศชายมีส่วนร่วม

ในงานกิจการนักเรียน ค่าเฉลี่ย สูงกว่าด้านอื่น เพศหญิงมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมนักเรียน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และระดับการศึกษา ประถมศึกษามีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ส่วนระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และระดับอุดมศึกษามีส่วนร่วมในงานธุรกิจการเงิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2.1 การดำเนินกิจกรรมในทุก ๆ ด้านของทางโรงเรียน ทางโรงเรียนควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง เพื่อผู้ปกครองจะได้ช่วยเหลือหรือร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจุดศึกษาที่สำคัญ ๆ ในท้องถิ่นหรือในเขตบริการของโรงเรียน เพื่อผู้ปกครองจะได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน ควรให้ผู้ปกครองได้ร่วมพัฒนาและปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ตลอดจนการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายและร่วมบริจาคในบางโอกาส

2.4 ครูควรร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น งานประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

2.5 การจัดหาทุนการศึกษาหรือจัดหาเงินนอกงบประมาณมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ควรให้ผู้ปกครองเข้าร่วมดำเนินการด้วยทุกครั้ง

2.6 การดูแลนักเรียนให้ห่างไกลจากยาเสพติดทุกอย่าง ทางโรงเรียนควรติดต่อประสานงานปกครองอย่างต่อเนื่องและแจ้งผลการดำเนินงานทุกครั้ง

จรัสศรี ขุนทวี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง “สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 ในสหวิทยาเขตกมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์” พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนมีความต้องการการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง แต่ที่มีน้อยได้แก่ การประเมินผลความสัมพันธ์ร่วมกับชุมชนและการดูแลวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน

เจริญศักดิ์ ครอบพล (2544 : 73-79) ได้วิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี” พบว่า ระดับการศึกษา ความสามารถในการตัดสินใจความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร การประสานความร่วมมือภายในชุมชน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง “รูปแบบและบทบาทการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า

1. การพัฒนาด้านการเรียนการสอนและหลักสูตร พบว่า ผู้ปกครองต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกำหนดหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและต้องการช่วยเหลือโรงเรียนในการนำนโยบายของโรงเรียนไปแจ้งให้ผู้ปกครองทั่วไปทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน

2. การพัฒนาด้านประสานงานและปรับใช้ทรัพยากร พบว่า ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนโดยเป็นผู้ประสานงาน และระดมความช่วยเหลือจากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3. การพัฒนาบุคลากร พบว่า ผู้ปกครองต้องการให้คำปรึกษา แนะนำแก่บุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะต่าง ๆ แก่ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน

4. การพัฒนาด้านสังคมและกายภาพ พบว่า ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาในรูปแบบของการเข้ามาเป็นกรรมการโรงเรียนเพื่อให้คำปรึกษาแก่โรงเรียน และรูปแบบของการอาสาสมัครช่วยงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น เป็นวิทยากรพิเศษ เป็นครูผู้ช่วยสอนในวิชาที่ตนถนัด

พิมพา ตามี (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง “ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่” พบว่าผู้ปกครองต้องการร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ สนับสนุนอุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ สถานประกอบการ ต้องการให้ครูแนะนำการเสนอการบ้าน การสอนอ่าน การสอนเขียน การสอนคณิตศาสตร์ และชี้แจงเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ผู้ปกครองเข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องการให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียน ต้องการร่วมประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนรวมถึงการฝึกอบรมวิชาชีพด้วย

วรวิทย์ อรรถโกวิทธาตรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียน และชุมชน ต่อการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” โดยศึกษา 5 ด้าน คือ การในการศึกษา การให้บริการข้อมูลข่าวสาร การจัดกิจกรรมเสริม การแนะแนวและให้คำปรึกษาและการสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่าผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรมป้องกันการเสพยาบ้า และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกด้านที่ศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมน้อยถึงปานกลางในขั้นการปฏิบัติของทุนด้าน สำหรับปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชน

วารี กติกา (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง “การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดอนุบาลศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่” พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดอนุบาลศึกษา ทั้ง 6 ด้านและสามารถมีส่วนร่วมในระดับมาก คือ ทุกครั้งในด้านการเลี้ยงดูและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ส่วนในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ในระดับปานกลาง คือเข้าร่วมได้เป็นบางครั้ง

ชมแข พงษ์เจริญ (2542 : 79-80) ได้วิจัย เรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี” พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนโดยรวมบางครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละครั้งยังไม่ทั่วถึง และวิธีการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลาย ทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบและมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนบางครั้ง

โรงเรียนอัสสัมชัญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญ ประจำปีการศึกษา 2544” พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรปรับปรุงเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านวิชาการ โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรที่โรงเรียนจัดสอนในระดับต่าง ๆ

สุวัช พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครอง คือ วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ และด้านพฤติกรรม ส่วนตัวแปรจำนวนบุตรและตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541 : 266) ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุด คือ กลุ่มกรรมการศึกษาหรือกลุ่มกรรมการโรงเรียนโดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์ และวัสดุสิ่งของมากที่สุด

สำหรับวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้นเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมสำคัญและร้องขอความร่วมมือแล้วชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน นั้นก็มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยี ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะและองค์ประกอบของชุมชนและคุณลักษณะของบุคคลในชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครูผลงานและวิถีปฏิบัติงาน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนด้านอื่น ๆ

งานวิจัยต่างประเทศ

ฟอสเตอร์ (Foster. 1993 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับ : ผลต่ออัตราการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผลการวิจัยระบุว่า ผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนแยกเป็น 2 ประเภท คือผู้ปกครองที่เข้ามาในโรงเรียนและอาสาทำงานต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อนักเรียนในทางอ้อม และผู้ปกครองประเภทที่สอง เป็นประเภทที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยการช่วยนักเรียนทำการบ้านหรือช่วยทำโครงการให้กับนักเรียน

อีคเคิลส์ และ ฮาโรลด์ (Eccles; & Harold. 1993 : 558-585) ได้วิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในเด็กวัยรุ่นตอนต้น” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามี 5 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยผู้ปกครอง/ครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับรายได้/ทรัพยากรการเงินของผู้ปกครอง เพศของผู้ปกครอง อายุของผู้ปกครอง จำนวนเด็กในการดูแลของผู้ปกครอง สถานภาพการสมรสของผู้ปกครองสภาพการทำงานของผู้ปกครอง สุขภาพจิตของผู้ปกครอง 2) ปัจจัยชุมชน ได้แก่ ความสามัคคีในชุมชน การสนับสนุนทางสังคมของชุมชน โครงสร้างโอกาส บรรทัดฐานของชุมชน ภัยอันตรายของชุมชน การควบคุมทางสังคมของชุมชน แบบอย่างในชุมชน 3) ปัจจัยเด็ก ได้แก่ อายุของเด็ก บุคลิกภาพของเด็ก 4) ปัจจัยครู ได้แก่ อายุของครู เพศของครู อายุงานของครู 5) ปัจจัยโรงเรียน ได้แก่ แบบ/ระดับการศึกษาที่โรงเรียนสอน แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียน โครงการพิเศษ และงานวิจัยยังพบอีกว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาส่งผลต่อผลลัพธ์ของเด็ก (Child Outcome)

บาร์นส์ (Barners. 1995 : 3152-A) ได้วิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียน” พบว่า การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้ว

ผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริง ๆ แล้ว การมีส่วนร่วมของพวกเขาไม่
เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าวและได้พบว่าผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
โรงเรียนที่บ้านด้วย

อัฟตัน (สุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์. 2548 ; 70; อ้างอิงจาก Upton. 1999 : abstract) ศึกษา
เรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่ปฏิบัติในโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การที่พ่อแม่เข้ามามีส่วน
ร่วมในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีวิชาการที่ดีขึ้นมีบรรยากาศในการเรียน ส่วนครูได้รับประโยชน์เพราะมี
ผู้ปกครองให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น ผู้ปกครองมีความเข้าใจในโปรแกรมต่าง ๆ
ของโรงเรียน ซึ่งช่วยเสริมกระบวนการเรียนในห้องเรียน พ่อแม่มีความใกล้ชิดลูกยิ่งขึ้นทำให้เกิดความ
เข้าใจลูก ครูและโรงเรียนได้ดีขึ้น ตลอดจนการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยในด้านการบริหารโรงเรียน

คัลลาฮาน และคนอื่น ๆ (Callahan;& others. 1998 : 131-141) ได้ศึกษาผลการอบรมพ่อ
แม่ของนักเรียนที่มีปัญหาในการทำการบ้าน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในครอบครัวที่พ่อแม่ให้การสนับสนุนอย่าง
จริงจังนั้น นักเรียนจะทำการบ้านได้สมบูรณ์และมีคุณภาพ

ฟอร์ไซธ์ (Forsythe. 1995 : Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
ของครู ซึ่งให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล ในโรงเรียนประถมศึกษา
ซึ่งให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง โดยการให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อสำหรับการประเมิน
และวางแผนการประเมินในด้านข้อมูลทางสังคม การบ้านวิชาคณิตศาสตร์และการตัดสินใจในการ
กำหนดเนื้อหาในแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ส่วนผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)
จากแฟ้มสะสมงาน การประชุม หนังสือพิมพ์ของโรงเรียน และการสัมภาษณ์โดยตรง ซึ่งครูจะได้
ข้อมูลจากการบันทึกสั้น ๆ (Anecdotal) การสังเกต การเขียนบันทึกแบบ Journal Writing และการ
แสดงออก กระบวนการวิจัยนี้ใช้เวลา 4 เดือน โดยที่ผู้ปกครองและครูร่วมมือกันในการติดต่อสื่อสาร
ในเรื่องของการประเมินผล ซึ่งเป็นการประเมินผลที่เปลี่ยนแปลงไปจากวิธีการเดิม ๆ ไปสู่การ
ประเมินผลแบบไตรภาคีโดยเป็นการร่วมมือกันระหว่าง 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ปกครอง นักเรียน ครู ผลที่ได้
เป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับครูแต่ละคนและโรงเรียน เกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีการประเมินผลการเรียน

โลเปซ และอิลมา (Lopez;& Irma. 1998 : 1877 – A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพการมีส่วนร่วม
ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระบบสองภาษา จากการศึกษาพบว่า พ่อแม่สนับสนุนให้บุตร
เรียนสองภาษาและหลายวัฒนธรรมทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อเป็นการสืบทอดสิ่งที่เป็น
วัฒนธรรมประเพณี และสิ่งที่ไม่ได้เป็นวัฒนธรรมประเพณี พ่อแม่ทุกคนมีความต้องการทางการศึกษา
สูงมาก ต้องการให้บุตรจบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ สำหรับภาษาอังกฤษนั้นเป็น
ภาษาแม่ซึ่งเด็กสามารถพูดได้ตั้งแต่กำเนิด ดังนั้นภาษาที่สองจึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม
เพื่อให้สามารถอ่าน เขียนและใช้เป็นภาษาที่สองได้รองจากภาษาอังกฤษ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 430 คน ให้นักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 205 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มเลขที่เป็นจำนวนคี่ ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละห้องเรียนจำนวน 10 ห้องเรียนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 215 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบสอบถามของลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้าน 3 ด้านคือ ด้านความรู้

ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม แบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ผู้ปกครองมีระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ผู้ปกครองมีระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมน้อย
- 3 หมายถึง ผู้ปกครองมีระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 4 หมายถึง ผู้ปกครองมีระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมมาก
- 5 หมายถึง ผู้ปกครองมีระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมมากที่สุด

2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale)

3. สร้างแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง และเสนอแนะเพิ่มเติม

5. นำแบบสอบถามตามข้อเสนอนแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา มีความชัดเจน และครอบคลุม นิยามตัวแปร ภาษาถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่

6. นำแบบสอบถามหลังจากได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้ปกครองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธัญรัตน์ ปีการศึกษา 2549 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ด้านความรู้เท่ากับ 0.89 ด้านทักษะการทำงานเท่ากับ 0.90 ด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่ากับ 0.93

7. นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถาม
2. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนธัญรัตน์เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนธัญรัตน์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนัดหมายวันเวลากับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
5. นำข้อมูลที่ได้คืนมาตรวจสอบความถูกต้อง จากแบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 215 ชุด ได้รับคืนจำนวน 205 ชุด ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้จำนวน 193 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.77 จากแบบสอบถามจำนวน 215 ชุด แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

4. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีใน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน และโดยรวมทุกด้าน
3. ใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง ระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง ระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง ระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง ระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง ระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยใช้สถิติ t-test กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-Way ANOVA กับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม และทดสอบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - ค่าร้อยละ (%)
 - ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
 - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

1. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ทดสอบโดยใช้สถิติ t-test

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือ ความรู้ด้านศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม คือ อาชีพ ทดสอบโดยใช้สถิติ One-way ANOVA ทำการทดสอบในรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ และการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกับผู้วิจัยขอเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบเอฟ (F- test)
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติมีระดับ 0.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือด้านความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม จากแบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 215 ชุด ได้รับคืนจำนวน 205 ชุดและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่สมบูรณ์จำนวน 193 ชุด มาแจกแจงจำนวนและหาค่าร้อยละ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน (n)193	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	78	40.40
1.2 หญิง	115	59.60
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 45 ปี	100	51.80
2.2 45 ปีขึ้นไป	93	48.20
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	112	58.00
3.2 ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	81	42.00
4. อาชีพ		
4.1 รับจ้าง/ เกษตรกรรม	70	36.30
4.2 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	58	31.10
4.3 รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	65	33.70

ผลการวิเคราะห์ตาราง 1 พบว่า ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เป็นเพศชาย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 เป็นเพศหญิงจำนวน 115 คน คิดเป็น ร้อยละ 59.60 มีอายุต่ำกว่า 45 ปี จำนวน 100 คนคิดเป็นร้อยละ 51.80 อายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00ระดับปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00

ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง/เกษตรกรรวม จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ใน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรม จริยธรรม

ผู้วิจัยได้นำระดับคะแนนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวม และรายด้าน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านความรู้	3.55	.53	มาก
2. ด้านทักษะการทำงาน	3.66	.52	มาก
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.95	.50	มาก
รวม	3.74	.46	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 2 พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .46) และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .53) ด้านทักษะการทำงาน ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .52) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .50)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านความรู้ แยกเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ท่านเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานีที่ท่านเคยรู้จักหรือเคยมีประสบการณ์ให้กับนักเรียนของท่านฟัง	3.14	.67	ปานกลาง
2	ท่านสนับสนุน หรือเคยพานักเรียนของท่านไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ฯลฯ	3.52	1.03	มาก
3	ท่านสามารถแนะนำและอธิบายให้นักเรียนของท่านเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เข้าใจได้	3.23	.82	ปานกลาง
4	ท่านแนะนำและอธิบายให้นักเรียนของท่านเกี่ยวกับการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.11	.83	ปานกลาง
5	ท่านให้คำแนะนำแก่นักเรียนของท่านเกี่ยวกับงานในชีวิตประจำวันของครอบครัว	3.96	.84	มาก
6	ท่านถามนักเรียนถึงงานที่ครอบครัวหมอบหมายมาทำที่บ้าน	3.96	.75	มาก
7	ท่านตอบข้อสงสัยของนักเรียนเมื่อมีปัญหาทางการบ้าน	3.48	.82	ปานกลาง
8	ท่านจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำการบ้าน	3.63	.79	มาก
9	ท่านตรวจสอบดูแลให้นักเรียนได้ทำงานที่ครอบครัวหมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.46	.87	ปานกลาง
10	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนสามารถทำงานที่ครอบครัวหมอบหมายได้สำเร็จและทำได้ด้วยตนเอง	3.68	.76	มาก
11	ท่านให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับเทคนิคหรือวิธีการเรียน	3.45	.85	ปานกลาง
12	ท่านช่วยแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดความสนใจและศักยภาพของเขา	3.60	.77	มาก
13	ท่านรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนประสบปัญหา เช่น การปรับตัวเข้ากับเพื่อนที่โรงเรียน	3.78	.82	มาก

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
14	ท่านทำให้นักเรียนของท่านมีความไว้วางใจที่จะคุยและปรึกษาได้ทุกเรื่อง	3.67	.83	มาก
15	ท่านให้เวลาสำหรับการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	3.64	.75	มาก
รวม		3.55	.53	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สามอันดับแรกคือ ข้อที่ 5 ท่านให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับงานในชีวิตประจำวันของครอบครัว ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .84) ข้อ 6 ท่านถ้านักเรียนถึงงานที่ครูมอบหมายมาทำที่บ้าน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .75) และข้อที่ 13 ท่านรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษา เมื่อนักเรียนประสบปัญหาเช่น การปรับตัวเข้ากับเพื่อนที่โรงเรียน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .82) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในด้านทักษะการทำงานแยกเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ท่านให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนและการทำงาน เช่น ใช้กำลังงานในการทำงานอย่างไร ทำอะไร ใช้เงินลงทุนเท่าไร มีขั้นตอนการทำอย่างไร	3.60	.86	มาก
2	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	3.96	.72	มาก
3	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องการเรียนและการทำงานของนักเรียน.	3.58	.79	มาก
4	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนหาทางเลือกและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด	3.58	.85	มาก

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
5	ท่านแนะนำนักเรียนให้รู้จักการจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสม	3.81	.73	มาก
6	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการทำงานตามลำดับขั้นตอน การตรวจสอบหรือทบทวนการทำงาน	3.53	.76	มาก
7	ท่านสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำงานของนักเรียน	3.90	.68	มาก
8	ท่านทำให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดี เช่น การดูแลตนเอง การช่วยงานบ้าน	3.88	.70	มาก
9	ท่านส่งเสริมให้นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียน	3.30	.91	ปานกลาง
10	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนฝึกอาชีพตามความสนใจ	3.40	.89	ปานกลาง
11	ท่านติดตามสอบถามความก้าวหน้าของงานที่นักเรียนทำ	3.72	.78	มาก
12	ท่านให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานของนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น	3.59	.80	มาก
13	ท่านให้คำแนะนำ ตีชม ตัดสินผลงานของนักเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู	3.54	.83	มาก
14	ท่านให้กำลังใจในการทำงานของนักเรียน	3.91	.73	มาก
15	ท่านให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการประเมินผลงานโครงการ ของนักเรียน	3.46	.85	ปานกลาง
รวม		3.66	.52	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านทักษะการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สามอันดับแรกคือ ข้อที่ 2 ท่านสนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .72) ข้อที่ 14 ท่านให้กำลังใจในการทำงานของนักเรียน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .73) และข้อที่ 7 ท่านสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำงานของนักเรียน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .68) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านคุณธรรมจริยธรรม แยกเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานและการเรียนอย่างแข็งขันไม่เกียจคร้าน	3.94	.72	มาก
2	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำงาน ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริต โดยไม่เลือกงาน	3.99	.74	มาก
3	ท่านฝึกให้นักเรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้นในสิ่งต่าง ๆ และในกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วม	3.78	.68	มาก
4	ท่านอบรมให้นักเรียนมีความมานะอดทน มีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือความยากลำบาก	4.03	.70	มาก
5	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนเป็นคนที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสิ่งใหม่ ๆ คิดชอบ ทำชอบ แก้ปัญหาได้	3.83	.83	มาก
6	ท่านส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติและปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งทางกายวาจาใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และสังคม	3.96	.75	มาก
7	ท่านปลูกฝังนักเรียนเกี่ยวกับ การไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น	4.10	.76	มาก
8	ท่านอบรมให้นักเรียนทำตนให้เป็นที่ไว้วางใจของทุกคน	3.84	.78	มาก
9	ท่านอบรมให้นักเรียนเป็นผู้มีสติจะคือ เช่น พุดและทำตรงกับที่คิด ไม่เรรวน เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาและเคยพุดไว้อย่างไรครั้งต่อไปก็พุดอย่างนั้น	4.05	.64	มาก
10	ท่านอบรมให้นักเรียนไม่อยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	3.91	.83	มาก
11	ท่านดูแลนักเรียนในการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างง่ายสำหรับตนเอง	3.40	.89	ปานกลาง
12	ท่านอบรมนักเรียนให้รู้จักการใช้เวลาให้คุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	3.80	.81	มาก
13	ท่านฝึกให้นักเรียนรู้จักนำของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่าที่สุดและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.73	.76	มาก

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
14	ท่านอบรมให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างถูกวิธี รู้จักออมทรัพย์ ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินฐานะ	3.78	.89	มาก
15	ท่านฝึกให้นักเรียนใช้น้ำใช้ไฟอย่างประหยัดและคุ้มค่า	3.78	.84	มาก
16	ท่านฝึกให้นักเรียนรับรู้และกระทำตามหน้าที่ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้บรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ทิ้ง งานไปกลางคัน	4.15	.66	มาก
17	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของการเป็นสมาชิก ในครอบครัว เช่น เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา	4.22	.75	มาก
18	ท่านฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบการกระทำของตนเอง เช่น ไม่ละ ทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ผิดวันประกันพ่วง	4.17	.66	มาก
19	ท่านอบรมให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย เช่น แต่งกายให้ถูกต้อง ตามระเบียบของโรงเรียน ส่งงานให้ทันเวลา	4.40	.69	มาก
20	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของสถาบันนั้น เช่น ควรมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตามความสามารถที่ตนมีอยู่	4.06	.65	มาก
รวม		3.95	.50	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สามอันดับแรกคือ ข้อที่ 19 ท่านอบรมให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย เช่น แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ส่งงานให้ทันเวลา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .69) ข้อที่ 17 ท่านปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของการเป็นสมาชิกในครอบครัว เช่น เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .75) ข้อที่ 18 ท่านฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบการกระทำของตนเอง เช่น ไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ผิดวันประกันพ่วง ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .66) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่าง

การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศโดยการทดสอบด้วยค่าที่ (t-test) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	เพศชาย(n=78)		เพศหญิง(n=115)		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านความรู้	3.36	.52	3.68	.50	-4.399*
2. ด้านทักษะการทำงาน	3.52	.54	3.75	.49	-3.153*
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.78	.53	4.06	.44	-4.018*
รวมทั้งหมด	3.57	.46	3.86	.42	-4.378*

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยรวมและรายด้านมากกว่าเพศชาย

สมมติฐานที่ 2 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ โดยการทดสอบด้วยค่าที (t-test) ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	n=100		n=93		t
	ต่ำกว่า 45 ปี		45ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านความรู้	3.54	.50	3.56	.56	-.281
2. ด้านทักษะการทำงาน	3.68	.52	3.64	.53	.586
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.96	.50	3.93	.49	.380
รวมทั้งหมด	3.75	.43	3.73	.49	.267

ผลการวิเคราะห์ตาราง 7 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน

การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ โดยการทดสอบด้วยค่าที (t-test) ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	n=100		n=93		t
	ต่ำกว่า ป.ตรี	S.D.	ป.ตรี/สูงกว่าป.ตรี	S.D.	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านความรู้	3.40	.51	3.77	.48	-5.169*
2. ด้านทักษะการทำงาน	3.56	.56	3.79	.44	-3.198*
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.83	.53	4.10	.40	-4.006*
รวมทั้งหมด	3.62	.47	3.90	.38	-4.680*

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 8 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 4 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว(One-Way ANOVA) และทดสอบในรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน	n=70		n=58		n=65	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
รับจ้าง/ เกษตรกรรวม			ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว		รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	
1. ด้านความรู้	3.27	.53	3.53	.41	3.88	.43
2. ด้านทักษะการทำงาน	3.41	.51	3.69	.49	3.90	.44
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.78	.51	3.89	.50	4.17	.40
รวมทั้งหมด	3.52	.45	3.72	.41	4.00	.37

ผลการวิเคราะห์ตาราง 9 พบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว และอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรรวม มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านมากกว่าอาชีพอื่น

ตาราง 10 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	แหล่งของความแปรปรวน				
	df	ss	MS	F	
1. ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	12.616	6.308	29.196*
	ภายในกลุ่ม	190	41.052	.216	
	รวม	192	53.668		
2. ด้านทักษะการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	8.132	4.066	17.486*
	ภายในกลุ่ม	190	44.182	.233	
	รวม	192	52.314		
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.370	2.685	12.089*
	ภายในกลุ่ม	190	42.197	.222	
	รวม	192	47.567		
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	2	7.999	3.999	23.460*
	ภายในกลุ่ม	190	32.392	.170	
	รวม	193	40.391		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 พบว่า ผู้ปกครองที่อาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเปรียบเทียบความแปรปรวนรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ดังตารางต่อไป

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามอาชีพต่างกัน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน			รับจ้าง/ เกษตรกร	ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ
	อาชีพ	\bar{X}	3.27	3.53	3.88
1. ด้านความรู้	รับจ้าง/เกษตรกร	3.27	-	-.26*	-.61*
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.53		-	-.35*
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.88			-
		\bar{X}	3.41	3.69	3.90
2. ด้านทักษะ การทำงาน	รับจ้าง/เกษตรกร	3.41	-	-.28*	-.49*
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.69		-	-.21*
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.90			-
		\bar{X}	3.78	3.86	4.17
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	รับจ้าง/เกษตรกร	3.78	-	-.11	-.39*
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.86		-	-.28*
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.17			-
		\bar{X}	3.52	3.72	4.00
รวม	รับจ้าง/เกษตรกร	3.52	-	-.21*	-.49*
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.72		-	-.28*
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.00			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจกับผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวและอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกร มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยรวมแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจกับผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว และผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรรม มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ และด้านทักษะการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจกับผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว และผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรรม มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวกับผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรรมมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้สรุปวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า และผลการค้นคว้างานนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้ 2. ด้านทักษะการทำงาน 3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและแยกเป็นรายด้านจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

สมมติฐานในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านต่างกัน
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยรวมและรายด้านต่างกัน
3. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านต่างกัน
4. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 430 คน ให้นักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัด ปทุมธานี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 205 คน ได้มาจากการกำหนด

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มเลขที่ ที่เป็นจำนวนคี่ ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละห้องเรียนจำนวน 10 ห้องเรียนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 193 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอรัญนรินทร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 ด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 215 ชุด ได้รับคืนจำนวน 205 ชุด ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้จำนวน 193 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.77 แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาค่า t-test กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม และค่าความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One-Way ANOVA) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านมากกว่าเพศชาย
3. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทักษะการทำงานและด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้ปกครองมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
5. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ และอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรรมตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้ความสามารถ ในการ

แนะนำช่วยเหลือผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2542 : 166-184) กล่าวว่าครูคนแรกของเด็กคือ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ร่วมเป็นครูด้วยครอบครัวสอนการอ่าน ออกเสียงได้ กล่อมเกลาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ครอบครัวและชุมชนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และนภเนตร ธรรมบวร (2541 : 31) พบว่าการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง การศึกษามีใช้มีผลต่อความสำเร็จด้านการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น แต่ยังคงส่งผลต่อการ ประสบผลสำเร็จในชีวิตของเด็ก และยังเป็นการพัฒนาทัศนคติทางบวก ต่อตัวเด็กอีกด้วย และจาก การวิจัยของสนธิ ขาวสะอาด (2539 : บทคัดย่อ) ผลปรากฏของงานวิจัยที่ให้เห็นว่าการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติการที่ผู้ปกครองนักเรียนจะเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่บ้านได้นั้น ผู้ปกครองจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้งานวิจัยของรุ่งเรือง สุขภิรมย์ (2544 : 11) พบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองมี บทบาทสำคัญต่อการมีส่วนร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่บ้าน และ งานวิจัยของอภิญา เวชยชัย (2544 : : (8) และ 41-46) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการร่วมมือ กับทางโรงเรียนเพื่อพัฒนาการศึกษาของลูกหลายระดับคือการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ ในระดับ นโยบาย และการพิทักษ์สิทธิ์ และสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 58) กล่าวว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมทราบในการเรียนรู้ของลูกได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน และ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ อรณี หวดาล (2536 : 70-71) กล่าวว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมประสบการณ์แก่เด็กที่บ้านและโรงเรียน และฮิลมา (Lopez;& Irma. 1998 : 1877-A) พบว่าพ่อแม่สนับสนุนให้บุตรเรียนสองภาษาและ วัฒนธรรมทั้งที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน เพื่อเป็นการสืบทอดสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมประเพณี และสิ่งที่ไม่ได้ เป็นวัฒนธรรมประเพณี นอกจากนี้ คัลลาฮานและคนอื่น ๆ (Callahan;& others : 1998 : 131-141) ศึกษาผลการอบรมพ่อแม่ของนักเรียนที่มีปัญหาในการทำการบ้าน ซึ่งให้เห็นว่าในครอบครัวที่พ่อแม่ให้การสนับสนุนอย่างจริงจังนั้น นักเรียนจะทำการบ้านได้สมบูรณ์และมีคุณภาพ

2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมและ รายด้านมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิงซึ่งถือว่าเป็นเพศแม่ และเป็นบุคคลที่ นักเรียนอยู่ใกล้ตัวและไว้วางใจนอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ดูแลนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกิน อยู่ เสื้อผ้าที่สวมใส่ สุขภาพร่างกายตลอดจนการดำเนินชีวิตของนักเรียนตั้งแต่เกิดจนโต จึงไม่แปลกที่ ผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิงมีความเอาใจใส่ ดูแล และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการทำงาน มี คุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ไคจิตักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล.

(2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาบทบาทของสมาคมผู้ปกครอง และครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า คณะกรรมการบริหารสมาคมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเช่นเดียวกัน นิตยา ไสงาม (2543) ที่ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กอนุบาลตามสภาพจริง และตามความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา สำหรับผู้ปกครองพบว่าด้านเพศ และความสัมพันธ์ของผู้ปกครองไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับเพ็ญศรี สมร่าง (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า เพศชาย มีส่วนร่วมในงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและให้งานด้านกิจการนักเรียนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น

3. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่ว่าจะมียุอยู่ในช่วงระดับใด ย่อมต้องมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนหรือบุตรหลานมีความรู้ มีทักษะการทำงาน มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญศักดิ์ เสงสมบุญ (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัด ฉะเชิงเทรา พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกันและงานวิจัยของมาลี โชติมา (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างมีความต้องการในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน และสุวรรณ วลัยจักรลิขิต (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน และจิราพร ตั้งสุวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านพบว่า ด้านความรู้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับด้านทักษะการทำงานและด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้ปกครองมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่มีความรู้ ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถ ในการถ่ายทอดให้บุตรหลานมีความรู้ มีทักษะการทำงาน มีคุณธรรมจริยธรรม และ

เป็นคนดีของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวนุช ทานาม (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เช่นเดียวกับงานวิจัยของชนิดา ชื่นวัด (2549 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิรูประบบสถานศึกษา โรงเรียนวัดคลองชัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และงานวิจัยของสุวัช พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี พบว่าวุฒิการศึกษาของผู้ปกครองในด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ชาญศักดิ์ เสงสมบุรณ์ (2533 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับมาลี โชติมา (2546 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโชติมาไม่แตกต่างกัน

5. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีระดับส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจและอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรรมตามลำดับ ทั้งนี้เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองแต่ละอาชีพย่อมมีความรู้ ความเข้าใจในการถ่ายทอด เพื่อให้เด็กมีความรู้ มีทักษะการทำงาน มีคุณธรรมจริยธรรม ได้ไม่เท่ากันและทั้งนี้สืบเนื่องมาจากระดับการศึกษาเพราะระดับการศึกษาจะบ่งบอกของอาชีพผู้ปกครองได้ล้วน เช่นกัน จากงานวิจัยของ เยาวนุช ทานาม (2545 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และงานวิจัยของธนาชัย ภูมาต (2547:บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสุวรรณา วลัยอักษรลิขิต (2547:บทคัดย่อ) พบว่า ด้านอาชีพผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของมาลี โชติมา (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความต้องการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมาไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับชนิดา ชื่นวัด (2549 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิรูประบบสถานศึกษาโรงเรียนวัดคลองชันไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของชาญศักดิ์ เสงสมบุรณ์ (2533 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดฉะเชิงเทราไม่แตกต่างกัน ซึ่งสุวัช พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี พบว่าสถานภาพของผู้ปกครองด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ในทางลบ

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เช่น ร่วมเป็นวิทยากรส่งเสริมทักษะในด้านต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองมีความสามารถให้กับผู้เรียน ร่วมเป็นผู้ประเมินผลผู้เรียนในห้องเรียนที่นักเรียนเรียนอยู่ ฯลฯ
2. โรงเรียนควรสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครองที่มีอาชีพ ค้าขายและเกษตรกรรม ในการติดตามพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพยิ่งขึ้น
3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยผู้เรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเพื่อยกระดับความรู้ ความคิด และเป็นแนวทางให้กับผู้ปกครองที่จะช่วยเหลือดูแลผู้เรียน
4. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ที่นำไปพัฒนาบุตรหลานที่บ้าน นอกจากนี้ควรจัดให้ผู้ปกครองได้พบกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเลี้ยงดูบุตรหลานและการส่งเสริมให้บุตรหลานมีความรู้ มีทักษะการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมฯ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมกำกับ ติดตาม นิเทศ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
3. ควรศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ มีทักษะการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข เป็นคนเก่ง เป็นคนดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). **คู่มือการปฏิบัติกิจกรรมสร้างนิสัย สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา** กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545 ก). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และการพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2545 ข). **แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียน : เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- _____. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (พิมพ์ครั้งที่ 2)** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- _____. (2545 ค). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กรมสามัญศึกษา.กองการมัธยมศึกษา. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: กองการมัธยมศึกษา. กรมสามัญฯ
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2545). **การพัฒนาบุคลิกภาพตามแนวพุทธ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา เอกะวิภาต. (2543). **การศึกษาของไทย.** กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544, ตุลาคม). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5(4) : 30.**
- เกตุสุดเดช กำแพงแก้ว. (2547). **การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม. ปรินญา นินพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมล ภูประเสริฐ. **คู่มือการประเมินค่านิยมและจริยธรรมพื้นฐาน. ม.ป.ท. ม.ป.ป.**
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). **ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ 2 (พิมพ์ครั้งที่ 4).** กรุงเทพฯ: ชัคเชลมีเดีย.

- ขวัญตา กี่ระวิศาสิกข. (2545). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ การบริหารคุณภาพ โดยรวม (TQM) ของบริษัททีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน).** สารนิพนธ์ บธ.ม. (สาขา การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร จีราพร ตั้งสุวรรณ. (2546). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ วางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตบรมราช ชนนี 2 สังกัดกรม สำนัญศึกษาส่วนกลาง.** สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร จุฑามาศ จันทร์ศรีสุดต. (2538). **ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองและครูต่อเจตคติ ความเชื่อมั่นในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จักรพงษ์ นิลพงษ์. (2543). **การศึกษาจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2525). **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: คณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจริญศักดิ์ ครอบพล. (2544). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการการบริหารในองค์การบริหารส่วน ตำบล จังหวัดนนทบุรี.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- จรัสศรี ขุนทวี. (2544). **สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำ ชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 ในสหวิทยาเขตกมลลา ไสย จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา).มหาสารคาม: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติงานตามระเบียบของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญจังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิดา ชื่นวัด. (2549). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปฏิรูปสถานศึกษาโรงเรียนวัดคลองชั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญศักดิ์ เสงสมบุรณ์. (2533). ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุตินาถ รัตนวรรณ. (2527). การศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักเรียนระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครูภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2541). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร และมุ่งหมาย ชี้อตรง. (2548). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ฐิตาพร ประเสริฐสุด. (2548). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลลำลูกกา. สารนิพนธ์. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเด่น นุเรมรัมย์. (2547). ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2533). “ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม” เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กรหน่วยที่ 11 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ทัศนาศาสตร์ (2539). **รูปแบบการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้น ช่างอุตสาหกรรม
กรมอาชีวศึกษา**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนาศาสตร์ (2548). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ พิมพ์ครั้งที่ 4**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาชัย ภูมาต. (2547). **ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
โรงเรียนบ้านโปร่งบริหารธุรกิจ-เทคโนโลยี จังหวัดราชบุรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ เสือก้อน. (2545). **การศึกษาความเป็นหุ้นส่วนการบริการของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาศาสตร์
ธรรมนุญโรงเรียน**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ไสงาม. (2543). **การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับการจัด
การศึกษาสำหรับผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กอนุบาล ในจังหวัด
ศรีสะเกษ**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2541). **รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ : บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- บุญศักดิ์ แสงระวี. (2541). **ศิลปะการใช้คนในสามก๊ก. (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). **รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อ
พัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2543). **แหล่งรวมวิทยาการ**. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (พิมพ์ครั้งที่ 3) (2538). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
พระเมธีธรรมภรณ์. (2533). **พุทธศาสนากับปรัชญา**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง.

- พิมพา ตามี. (2540). **ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ประถมศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ. ศศ.ม.**
(ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พุทธทาสภิกขุ. (2520). **ศีลธรรม กับ มนุษยโลก.** กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร.
- _____. (2529). **ธรรมสำหรับครู.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- เพ็ญศรี สมร่าง. (2545). **การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม.ลำปาง: สถาบันราชภัฏลำปาง.**
- ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยเทศ. (2545, สิงหาคม). **การจัดการศึกษาโดยสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. วารสารวิชาการ. 5(8) : 21 – 24.**
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.**
- มามี ไชติมา. (2546). **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). **การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบลิ๊อค.**
- เยาวนุช ทานาม. (2545). **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสอนภาษาจีน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). **การปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: มติชน.**
- รุ่งเรือง สุชาภิรมย์;และอรุณี สถานพงษ์. (2544). **รายงานการศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.**
- โรงเรียนอัสสัมชัญ. (2545). **รายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญ ประจำปีการศึกษา 2544. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ.**

- โรงเรียนธัญรัตน์. (2549). รายงานการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนธัญรัตน์ ปีการศึกษา 2546-2548. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2. อุดลำนาค.
- _____. (2549). **คู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง**. โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี.
- _____. (2548). **คู่มือครูโรงเรียนธัญรัตน์**. ปทุมธานี. อุดลำนาค.
- ละเอียด ศิลาน้อย. (ม.ป.ป.). **สร้างตัวสร้างฐานะตามหลักพุทธศาสตร์ประยุกต์**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- วศิน อินทสระ. (2544). **จริยศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- _____. (2544). **สิ่งที่ควรทำความเข้าใจกันใหม่เพื่อความถูกต้อง**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- วรรณนา วงษ์จันทร์. (2547). **ความซื่อสัตย์**. ใน *เบญญาวัธน์ (บรรณาธิการ), มีชีวิตที่ดีมีบทเรียนดี ๆ ...ให้ชีวิต* (หน้า 110). กรุงเทพฯ: 108 สูดยอดไอดี.
- วรวิทย์ อรรถโกวิทชาติ. (2541). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน ต่อการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตดงชั้น กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วารี กติกา. (2540). **การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดอนุบาลศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.
- วิบูลย์ลักษณ์ สุขแน่. (2540). **การเปรียบเทียบจริยธรรมระหว่างนักเรียนประจำและนักเรียนไปกลับของโรงเรียนประชาวมงคล (โครงการหน่วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน. (2544). **รูปแบบและบทบาทการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2538). **บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- สกล ชุมทรัพย์. (2542). **หนังสือที่ระลึกคล้ายวันสถาปนากระทรวงศึกษาธิการ ครบรอบ 107 ปีวิสัยทัศน์การศึกษา**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- สมใจ กล้าหาญ. (2535). **สภาพการส่งเสริมของผู้ปกครองทางด้านการเรียนของนักเรียนชั้น ประถม ศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**.
วิทยานิพนธ์ ค.ม.(ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- สนิท ชาวสอาด. (2539). **ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษา กรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม จังหวัด นครพนม**. วิทยานิพนธ์ ร.ม.(วิชาการปกครอง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การงานอาชีพและเทคโนโลยีตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : แนวทางการวัดผลและ ประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. สำนักงานฯ.
- _____. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมิน ภายนอก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2544-2549)**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2545). **แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: เพชรวิทยา.
- สุทธิภรณ์ แหยมรักษา. (2546). **พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐม**.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพัตรา สุภาพ. (2525). **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม : ครอบครัว : ศาสนา : ประเพณี ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. พิมพ์ครั้งที่ 4**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวัช พานิชวงษ์. (2546). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร

- สุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์. (2548). **การศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครอง โรงเรียนเซนต์คาเบรียล**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ วลัยจักรลิขิต. (2547). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2545). **การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น “วันที่ 7 กันยายน 2545 ณ ห้องประชุมอาคารวิทยบริการวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2537). **ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 7-8**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โสภณ สุภาพงษ์. (2542). **แรงดลใจแห่งชีวิต (พิมพ์ครั้งที่3)**. กรุงเทพฯ: กองทุนวุฒิจรรม.
- อรุณี หวดาล. (2536). **ผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เอกสารการสนทนาวิชา หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา. หน่วยที่ 13-15. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- อภิญา เวชยชัย. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2534). **หลักและเทคนิคการวางแผน**. กรุงเทพฯ; มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อารยา วัฒนกิจ. (2526). **ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อุดม เหลืองสด. (2545). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านแก้ววิทยา จังหวัดกาญจนบุรี**. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Barnes, Rhoda Ann. (1995, April). African American Parents Involvement in Their Children's Schooling. *Dissertation Abstracts International*. 55(10) : 3152-A.

- Cohen, John M. & Uphoff, Noman T. (1997). **Rural Development Participation : Concepts And Measures for Project Design, Implementation and Evaluation**. New York : The Rural development committee Center for International Studies, Cornell University.
- Callahan, Kevin, Rademacher, Joyce A. & Hildreth, Bertina L. (1998, May – June). The effect of Parent participation in strategies to improve the homework performance of students who are at risk. **Remedial and special education**. 19 (3) : 131-141.
- Eccle, S.J. & Harold, D.R. (1993, spring). Parent-School Involvement during the Early Adolescent years. *Teachers College Record*. 94 (3) : 278-284.
- Ervin, William. (1976). **Participation Management : Concept Theory and Implementation**. Atlanta : Georgia State University.
- Foster, S.E. (1993). Type of parent involvement : Effects on parent rating of school. (CD-ROM) Abstract from : ProQuest File : **Dissertation Abstracts Iterm** : MM911110.
- Forsythe, Lilliam A. (1993). **Teacher-As-Researcher Empowering Children And Involving Parents in the Evaluation Process**. M.Ed. Dissertation, The University of Regina (Canada).
- Lopez, Marquez, Irma Teresa. (1998, December). Parental views on participation, dual language education, and bilingualism. **Dissertation Abstracts International**. 59(06) : 1877-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่านในปัจจุบัน

1. เพศ

- () ชาย
() หญิง

2. อายุ

- () ต่ำกว่า 45 ปี
() 45 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี
() ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- () รับจ้าง/เกษตรกรรม
() ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
() รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะการทำงาน คุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แต่ละข้อมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	1. ด้านความรู้ 1.1 แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น					
1	ท่านเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานีที่ท่านเคยรู้จักหรือเคยมีประสบการณ์ให้กับนักเรียนของท่านฟัง					
2	ท่านสนับสนุน หรือเคยพานักเรียนของท่านไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเช่น ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ฯลฯ					
3	ท่านสามารถแนะนำและอธิบายให้นักเรียนของท่านเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เข้าใจได้					
4	ท่านแนะนำและอธิบายให้นักเรียนของท่านเกี่ยวกับการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม					
5	ท่านให้คำแนะนำแก่นักเรียนของท่านเกี่ยวกับงานในชีวิตประจำวันของครอบครัว					

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	1.2 การกำกับดูแลการทำงานบ้าน					
6	ท่านถามนักเรียนถึงงานที่ครูมอบหมายมาทำที่บ้าน					
7	ท่านตอบข้อสงสัยของนักเรียนเมื่อมีปัญหาทางการบ้าน					
8	ท่านจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำการบ้าน					
9	ท่านตรวจสอบดูแลให้นักเรียนได้ทำงานที่ครูมอบหมายอย่าง สม่ำเสมอ					
10	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนสามารถทำงานที่ครูมอบหมายได้สำเร็จ และทำได้ด้วยตนเอง					
	1.3 การให้คำปรึกษา					
11	ท่านให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับเทคนิคหรือวิธีการเรียน					
12	ท่านช่วยแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดความ สนใจและศักยภาพของเขา					
13	ท่านรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนประสบปัญหา เช่น การปรับตัวเข้ากับเพื่อนที่โรงเรียน					
14	ท่านทำให้นักเรียนของท่านมีความไว้วางใจที่จะคุยและปรึกษาได้ ทุกเรื่อง					
15	ท่านให้เวลาสำหรับการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน					

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	2. ด้านทักษะการทำงาน					
	2.1 การวางแผนการทำงาน					
16	ท่านให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนและการทำงาน เช่น ใช้กำลังงานในการทำงานอย่างไร ทำอะไร ใช้เงินลงทุนเท่าไร มีขั้นตอนการทำงานอย่างไร					
17	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
18	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องการเรียนและการทำงานของนักเรียน					
19	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนหาทางเลือกและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด					
20	ท่านแนะนำนักเรียนให้รู้จักการจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสม					
	2.2 การปฏิบัติงาน					
21	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการทำงานตามลำดับขั้นตอน การตรวจสอบหรือทบทวนการทำงาน					
22	ท่านสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำงานของนักเรียน					
23	ท่านทำให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดี เช่น การดูแลตนเอง การช่วยงานบ้าน					
24	ท่านส่งเสริมให้นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียน					
25	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนฝึกอาชีพตามความสนใจ					
	2.3 ด้านการประเมินผลงาน					
26	ท่านติดตามสอบถามความก้าวหน้าของงานที่นักเรียนทำ					
27	ท่านให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานของนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น					
28	ท่านให้คำแนะนำ ทิชม ตัดสินผลงานของนักเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู					
29	ท่านให้กำลังใจในการทำงานของนักเรียน					
30	ท่านให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการประเมินผลงานโครงการ ของนักเรียน					

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม					
	3.1 ความขยัน					
31	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานและการเรียน อย่างแข็งขันไม่เกียจคร้าน					
32	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำงาน ขวนขวาย ประกอบอาชีพสุจริต โดยไม่เลื่องงาน					
33	ท่านฝึกให้นักเรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้นในสิ่งต่าง ๆ และใน กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วม					
34	ท่านอบรมให้นักเรียนมีความมานะอดทน มีความพยายามที่จะ ทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือความยากลำบาก					
35	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนเป็นคนที่ไม่รู้ใฝ่เรียนสิ่งใหม่ ๆ คิดชอบ ทำชอบ แก้ปัญหาได้					
	3.2 ความซื่อสัตย์					
36	ท่านส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติและปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้ง ทางกายวาจาใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และสังคม					
37	ท่านปลูกฝังนักเรียนเกี่ยวกับ การไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง ไม่ หลอกลวง ไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น					
38	ท่านอบรมให้นักเรียนทำตนให้เป็นที่ไว้วางใจของทุกคน					
39	ท่านอบรมให้นักเรียนเป็นผู้มีสัจจะ คือ เช่น พูดและทำตรงกับที่คิด ไม่เรรวน เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา และเคยพูดไว้อย่างไรครั้งต่อไปก็พูด อย่างนั้น					
40	ท่านอบรมให้นักเรียนไม่อยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง					
	3.3 ความประหยัด					
41	ท่านดูแลนักเรียนในการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างง่ายสำหรับ ตนเอง					
42	ท่านอบรมนักเรียนให้รู้จักการใช้เวลาให้คุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์ มากที่สุด					

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
43	ท่านฝึกให้นักเรียนรู้จักนำของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ ใช้วัสดุและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า					
44	ท่านอบรมให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างถูกวิธี รู้จักออมทรัพย์ ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินฐานะ					
45	ท่านฝึกให้นักเรียนใช้น้ำใช้ไฟอย่างประหยัดและคุ้มค่า					
	3.4 ความรับผิดชอบ					
46	ท่านฝึกให้นักเรียนรับรู้และกระทำตามหน้าที่ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้บรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ทิ้งงานไปกลางคัน					
47	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของการเป็นสมาชิกในครอบครัว เช่น เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา					
48	ท่านฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อภาระกระทำของตนเอง เช่น ไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ผิดวันประกันพุ่ม					
49	ท่านอบรมให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย เช่น แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ส่งงานให้ทันเวลา					
50	ท่านปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของสถาบันนั้น เช่น ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตามความสามารถที่ตนมีอยู่					

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ อาจารย์ประจำภาคคณะวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายบัญชา จันทร์รักษา ผู้อำนวยการโรงเรียนทองพูลอุทิศ
3. นายวิเชียร สนวนรัตน์ ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงยี่โก
4. นางสาวมะลิ จุลวงษ์ ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนธัญรัตน์
5. ดร. เอกพรต สมุทานนท์ ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนธัญรัตน์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสมบัติ สังวาลย์สวຍ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 30 มีนาคม 2502
สถานที่เกิด	อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
สถานที่ปัจจุบัน	89 หมู่ 3 ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนธัญรัตน์ ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	ประถมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนวัดมูลจินดาราม จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2519	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2523	ป.กศ.สูง คณิตศาสตร์ จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาongกรณ์ฯ
พ.ศ. 2525	ปริญญาตรี(ค.บ.) เกษตรศาสตร์ จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาongกรณ์ฯ
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ